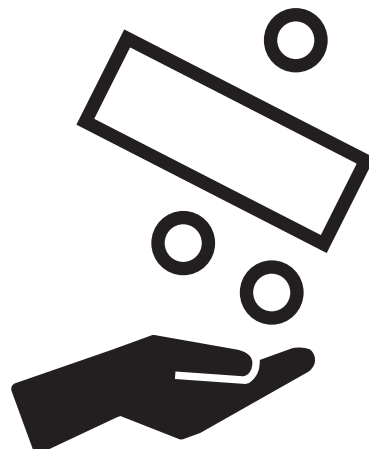
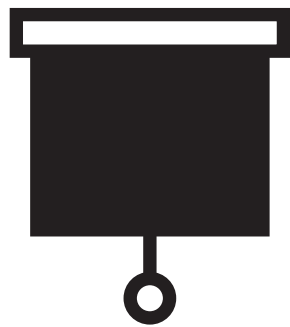
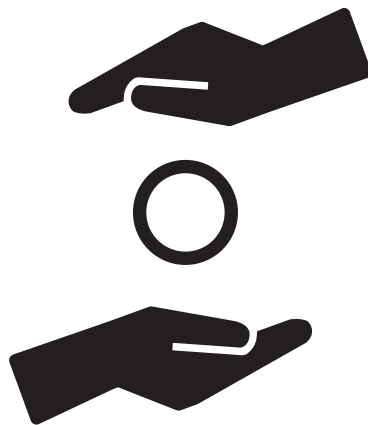

Regionalny
Instytut
Kultury
w Katowicach

Sprawozdanie 2018 rok

Regionalny Instytut Kultury w Strategii Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim

1 Wzrost kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze, efektywnego zarządzania i twórczości artystycznej w warunkach gospodarki rynkowej

OGÓLNOPOLSKIE KONKURSY: KRASOMÓWCZY I RECYTARORSKI
edukacja kulturowa w praktyce

MASZYNOWNIA nowoczesny program wolontaryjny

FORUM ANIMATORÓW KULTURY
platforma wymiany wiedzy i praktyk

AKADEMIA KADR KULTURY
dbamy o wzrost kompetencji kadr kultury w regionie

DIGITARIUM Cyfrowe Śląskie „MobiDig” – mobilne centrum digitalizacji

BADANIA ETNOGRAFICZNE
Mapa Obrzędowa Górnego Śląska
Tropem Badaczy Zagłębia Dąbrowskiego

DO YOU SPEAK GÖDKA?
Gödej z bajtlym koždy dziyń!

3 Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych

OPERATOR KULTURY.PL
projekty edukacji kulturowej w województwie śląskim,
współpraca z NCK i WOM

INDUSTRIADA święto Szlaku Zabytków Techniki

WIKIPEDIA społeczne budowanie wiedzy

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA
współpraca z NID

WIADOMOŚCI KONSERWATORSKIE I SESJE KONSERWATORSKIE
ochrona zabytków

2 Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze (biernego – w roli odbiorców treści kulturowych i czynnego – w roli twórców treści kulturowych)

NIEPODLEGŁA LOKALNIE
współpraca z Biurem Niepodległa

REGIONALNY INFORMATOR KULTURALNY oferta kulturalna Instytucji Kultury Samorządu Województwa Śląskiego

POLIFONIE
spotkania z twórcami kultury przy Teatralnej 4

ROK ODRY

FABRYKA SILESIA
opiniotwórczy periodyk o Śląsku

ERASMUS+
przestrzeń publiczna – Modele
współpraca z FRSE

KOLOROWE PODWÓRKA
przewodnik po mikro-rewitalizacji Kierunek Śląskie 3.0

POGOTOWIE KULTURALNE
pierwsza pomoc w sektorze kultury

4 Tworzenie lepszych warunków dla rozwoju środowisk twórczych i wykorzystania ich kreatywności

Regionalny Instytut Kultury
w Katowicach

Sprawozdanie
2018 rok

Wstęp

s. 5

rozdział 2

**Ośrodek
aktywności
społecznej
i obywatelskiej**

s. 13

rozdział 1

**Nowoczesna,
profesjonalna
i rozpoznawalna
instytucja kultury**

s.7

rozdział 3

**Inkubator
nowoczesnego
systemu edukacji**

s. 23

rozdział 4

**Repozytorium
wiedzy
i doświadczenia**

s. 33

rozdział 6

**Przestrzeń
promowania kultury**

s. 47

rozdział 8

**Miejsce spotkań
i dialogu**

s. 61

rozdział 5

**Centrum badań
i refleksji nad
dziedzictwem
kulturowym**

s. 39

rozdział 7

**Zespół i platforma
ekspertów
wspierająca sektor
kultury, samorządy
i twórców**

s. 53

Rok 2018 dla Regionalnego Instytutu Kultury był wyjątkowy – był to pierwszy pełny rok działalności w nowej siedzibie całego zespołu. Dzięki temu udało się wspólnie wypracować misję, która realizowana jest w codziennej pracy. Jej rezultaty przedstawiamy w niniejszej publikacji, podsumowującej rok różnorodnych przedsięwzięć Instytutu. Każdy rozdział tego sprawozdania nosi tytuł wybranego elementu wizji instytucji. Mam nadzieję, że to kompleksowe podsumowanie wybranych (!) działań Instytutu będzie dowodem na to, że praca u podstaw, w terenie, a także ta rozwojowa/koncepcyjna, związana z badaniami nad kulturą ma głęboki sens i olbrzymią wartość.

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach jest jedyną instytucją kultury w regionie, która od lat przyczynia się do sieciowania sektora kultury i tworzenia platformy wymiany informacji, by podnosić kompetencje mieszkańców i rozwijać społeczeństwo obywatelskie.

Nieodłącznym elementem działalności Instytutu jest prowadzenie badań, a także uczestniczenie w roli ekspertów w badaniach innych ośrodków czy instytucji z kraju i ze świata. Instytut ma ugruntowaną pozycję w tym zakresie, czego dowodem może być uczestniczenie w pracach nad aktualizacją sektorowego dokumentu „Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020”, który jest częścią aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. W odpowiedzi na zapotrzebowanie Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego RIK przygotował dokument, który zawiera informacje dotyczące aktualizacji sektorowego dokumentu pt. „Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006 – 2020”. Materiał bazuje na dokumencie „Szczegółowy opis aktualizacji strategii” - załącznika do Uchwały Zarządu

Województwa Śląskiego, zawiera proponowany (w porozumieniu z Wydziałem Kultury UMWS) harmonogram pracy w ramach zadania. Praca nad aktualizacją tego dokumentu jest jednym z priorytetów działalności Instytutu na 2019 rok.

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach korzysta z dokumentów strategicznych, planując swoje działania, dlatego też prezentujemy poniżej wybrane projekty Instytutu, które wpisują się w 4 główne elementy aktualnej Strategii Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim.

Adam Pastuch

Dyrektor Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

**Nowoczesna,
profesjonalna
i rozpoznawalna
instytucja kultury**

patronaty nad wydarzeniami kulturalnymi i edukacyjnymi

MobiDIG Mobilne Centrum Digitalizacji

Śląskie Digitalium to projekt dofinansowany w ramach programu RPOWSL w osi priorytetowej 2. Śląskie Cyfrowe. To wspólna inicjatywa Biblioteki Śląskiej oraz partnerów: Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, Instytucji Filmowej „Silesia-Film” w Katowicach oraz Opery Śląskiej.

Efektom działań realizowanych w czasie projektu będzie kompleksowa platforma do digitalizacji zasobów kulturowych z całego regionu wraz z serwisem upowszechniającym: zarówno zdigitalizowane zasoby, jak i informacje na temat aktualnej oferty kulturalnej poszczególnych instytucji. Realizacja działania przewidziana jest na lata 2018–2022.

Zakres odpowiedzialności Regionalnego Instytutu Kultury to inicjatywa **MobiDIG Mobilnego Centrum Digitalizacji**, czyli innowacyjnego przedsięwzięcia, umożliwiającego digitalizację materialnego (książki, fotografie, dokumenty, stroje, rekwizyty, architektura zabytkowa) i niematerialnego (gwara, tradycyjne obrzędy, wydarzenia kulturalne, świadkowie historii województwa śląskiego) dziedzictwa w dowolnym miejscu i czasie na terenie województwa śląskiego.

W roku 2018 prowadzono prace przygotowawcze (m.in. sporządzenie dokumentacji technicznych), promocyjno-informacyjne (sporządzenie planu komunikacji, identyfikacji graficznej, ulotek, plakatów, prezentacja projektu w czasie konferencji i wydarzeń tematycznych), a także budowano bazę partnerów potencjalnie zainteresowanych ofertą Centrum Digitalizacji. Na bieżąco prowadzona była akcja informacyjna za pomocą sieci i kontaktu telefonicznego. Wraz z początkiem 2019 roku zainicjowano cykl spotkań bezpośrednich z reprezentantami zainteresowanych podmiotów. Opracowywana została również procedura digitalizacji krok po kroku.

Inicjatywa zakłada silną współpracę z lokalnymi instytucjami kultury oraz społecznościami lokalnymi na obszarze województwa śląskiego. Dzięki MobiDIG zrealizowane zostaną cele:

- a) Dostarczenie systemowego rozwiązania umożliwiającego digitalizację strategicznych zasobów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego na obszarze województwa śląskiego

i dystrybucję ich w ramach w ramach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, kładąc nacisk na tworzenie i upowszechnianie treści edukacyjnych;

- b) Digitalizacja i dokumentacja audiowizualna tradycyjnych zwyczajów, obrzędów, architektury i wszelkich przejawów lokalnej kultury tradycyjnej;
- c) Zachowanie żywego zainteresowania lokalnym dziedzictwem kulturowym.

ERASMUS+

W 2018 roku Regionalny Instytut Kultury w Katowicach podjął się wyzwania stworzenia konsorcjum i bycia liderem tegoż przy składaniu wniosku, a później realizacji projektu w ramach programu Erasmus+, którego głównym celem jest edukacja dorosłych.

Projekt „Przestrzeń publiczna – modele” otrzymał dofinansowanie (w akcji mobilność osób uczących się i pracowników – mobilność kadry edukacji dorosłych) i tym samym rozpoczęto przygotowania do realizacji projektu, który przewidziany jest na lata 2018–2019 (2018 rok jako etap przygotowawczy, 2019 rok – właściwa realizacja projektu). Projekt polega na wyjazdowych szkoleniach na terenie Europy, podnoszących kompetencje pracowników instytucji wchodzących w skład Konsorcjum.

Pozostałymi instytucjami w konsorcjum są: Pszczyńskie Centrum Kultury oraz Mysłowicki Ośrodek Kultury. Konsorcjum zostało powołane do życia pod koniec 2017 roku, uwzględniając wspólnotę interesów oraz przeszłych doświadczeń wyselekcjonowanych instytucji kultury w województwie śląskim. Wszystkie instytucje realizują swój profil działalności, który m.in. skupiony jest na umiejętnym ingerowaniu w przestrzeń publiczną poprzez działalność kulturotwórczą. Lider Konsorcjum – RIK w Katowicach posiada doświadczenie w inicjowaniu i efektywnej realizacji projektów międzynarodowych, dlatego obecność pozostałych, mniej doświadczonych instytucji wydaje się zasadna ze względu na możliwość zdobycia doświadczenia i pożądaných kompetencji przez pracowników.

Projekt ma na celu zwiększyć możliwości rozwojowe RIK, szczególnie w zakresie prowadzenia niezawodowej edukacji dorosłych i wyznaczając aktualne trendy w tej formie edukacji. Niewątpliwie szansą na rozwój, otwarcie się i włączenie do swojej działalności

innych sposobów myślenia o niezawodowej edukacji dorosłych mają również Pszczyńskie Centrum Kultury i Mysłowicki Ośrodek Kultury.

Dzięki realizacji projektu konsorcjum w sposób systemowy prowadzić będzie spójne działania rozwojowe wewnętrzne i zewnętrzne. Mające na celu wzrost kompetencji aktualnych i przyszłych uczestników konsorcjum z jednej strony. Z drugiej, upowszechnianie modelu sieci podmiotów publicznych, poprzez właściwie zaprojektowane narzędzia rewitalizacyjne oraz sztuki, dedykowane środowiskom: edukatorów, animatorów i liderów społecznych, pracowników samorządowych oraz twórców. Działania te wymagają wiedzy w zakresie zarządzania: określania ryzyka i strategicznych szans konsorcjum, a także swoistej empatii i wrażliwości społecznej. Profesjonalne upowszechnianie modelu konsorcjum to praca z emocjami grup realizatorów i odbiorców w atmosferze współodpowiedzialności. Docelowo realizacja projektu uruchomi i podtrzyma wartościowe grupowe procesy kreatywne oparte oparte na identyfikacji deficytów i potencjałów oraz na ewaluacji, a w konsekwencji społecznie użyteczną współpracę sieci dla dobrej jakości przestrzeni publicznej i edukacji.

PIĄTKI Z WIKIPEDIĄ

Piątki z Wikipedią to inicjatywa zainaugurowana w styczniu 2018 roku, której patronuje Stowarzyszenie Wikimedia Polska. Otwarte spotkania w formie warsztatów edytowania haseł w Wikipedii organizowane są w każdym miesiącu (zwyczajowo w trzeci piątek miesiąca). W czasie spotkań edytowane są hasła dotyczące dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa śląskiego. Uczestnicy uczą się jak pracować w Wikipedii, by była ona rzetelnym źródłem informacji. W 2018 roku odbyło się dwanaście spotkań, w których każdorazowo uczestniczyło od kilku do kilkunastu osób.

BARBÓRKA DLA WSZYSTKICH

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach dba o zachowanie dziedzictwa kulturowego województwa śląskiego, które bez wątpienia związane jest z pracą w kopalniach i życiem przy kopalniach. 4 grudnia to wyjątkowy dzień na Śląsku, kiedy święto obchodzi

patronka dobrej śmierci i trudnej pracy m.in. górników oraz hutników – święta Barbara. We współpracy z Instytucją Kultury Katowice Miasto Ogrodów, przy okazji projektu „Kultura dęta”, została zorganizowana inicjatywa pod hasłem Barbórka dla wszystkich. Działanie objęło koncerty i pobudki muzyczne realizowane przez orkiestry dęte.

Więcej o idei projektu opowiada jego koordynator, Adam Kowalski (zastępca dyrektora Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach):

Górny Śląsk – i nie tylko – został na swój sposób uformowany z węgla. Jest to pewne uproszczenie, bo na początku były metale, ogień i woda, ale to właśnie węgiel odcisnął najsilniejsze piętno w regionie. Widocznymi oznakami jego wszechobecności są nie tylko wieże wyciągowe i obiekty górnicze. Są nimi również koleje pasażerskie i wąskotorowe, osiedla robotnicze, kościoły, krajobraz pełen poszybowych dukli i haład. Węgiel to złoto, nawet nie poetycko czarne, ale zwyczajnie brudne. Na tym polega jego fenomen. Węgiel to życie – praca, muzyka, sport, przyjaźń, śpiew, kultura. Węgiel to nieszczęście – ból po stracie, kalectwo, degradacja środowiska, szkody górnicze, powietrze gęste od sadz. Węgiel to ludzie kroczący w kilkunastowym korowodzie społeczności i profesji

– górnicy, budowniczcy, wynalazcy, rodziny, muzycy orkiestr dętych, ratownicy, szkaciorze, działkowcy, sportowcy i... święci, na czele których kroczy Św. Barbara. Węgiel to My.

Wartość węgla – traktowaną także dosłownie i szczególnie dzisiaj – możemy szacować różnie. Niezależnie od tego, czy płacimy za niego za wysoką cenę, czy też deprecjonujemy jego wartość musimy przyznać, że wywiera i wywiera on ogromny wpływ na życie naszego regionu. Rodzajem gwarancji pamięci o jego znaczeniu i refleksji nad nią są święta, wśród których Barbórka zajmuje miejsce szczególne. Węgiel kończy się, kołalnie znikają, kiedyś być może zniknie ostatni górnik. Czy to oznacza, że zniknie również Barbórka, a z nią pamięć o węglu, ludziach, orkiestrach dętych? Barbórka powinna być dla wszystkich! Cieszymy się z tego kim jesteśmy! Grajmy węglowi, czy to na dzień dobry, czy na do widzenia! Grajmy sobie i gościom. Budźmy mieszkańców osiedli górniczych i śródmieścia Katowic. Niech Barbórka będzie radosnym świętowaniem pamięci o pracy, solidarności, odwadze, byciu razem w dobrych i trudnych chwilach, emocjach. Jeżeli Barbórka to muszą być orkiestry dęte, dlatego tego dnia spodziewajcie się ich wzmożonej obecności. Niech nas budzą i poruszają do wspólnego świętowania.

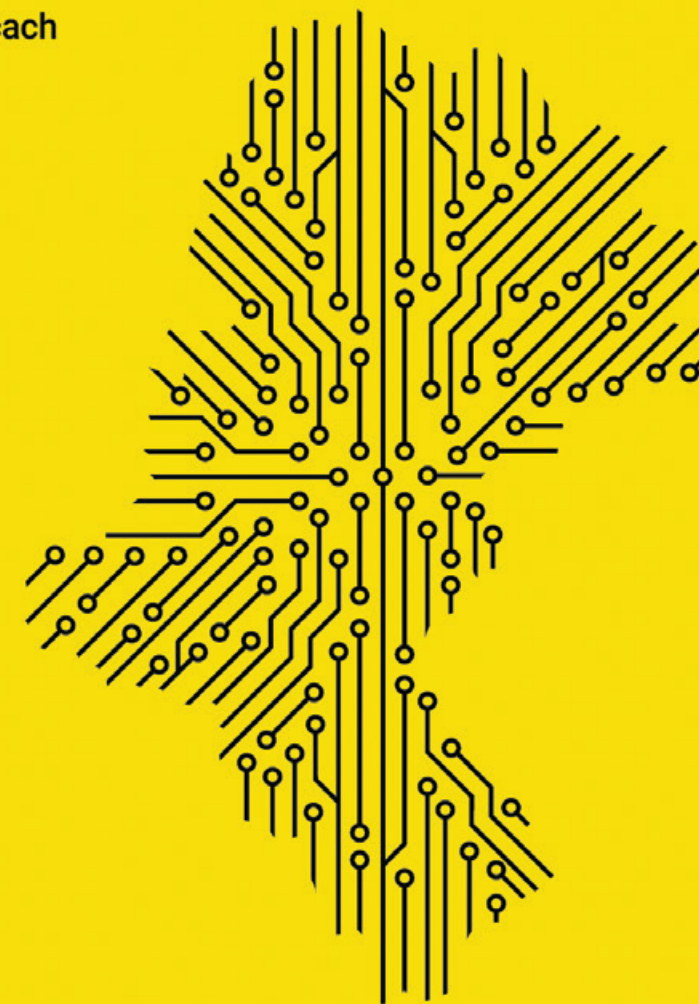

Regionalny
Instytut
Kultury
w Katowicach

MobiDIG

Mobilne Centrum Digitalizacji

Przenosimy do internetu historię regionu. Zrób to z nami - przyjdź ze swoją historią. Może nią być książka, fotografia, pamiątka rodzinna, artefakt, opowieść, zwyczaj, tradycja, wspomnienie.

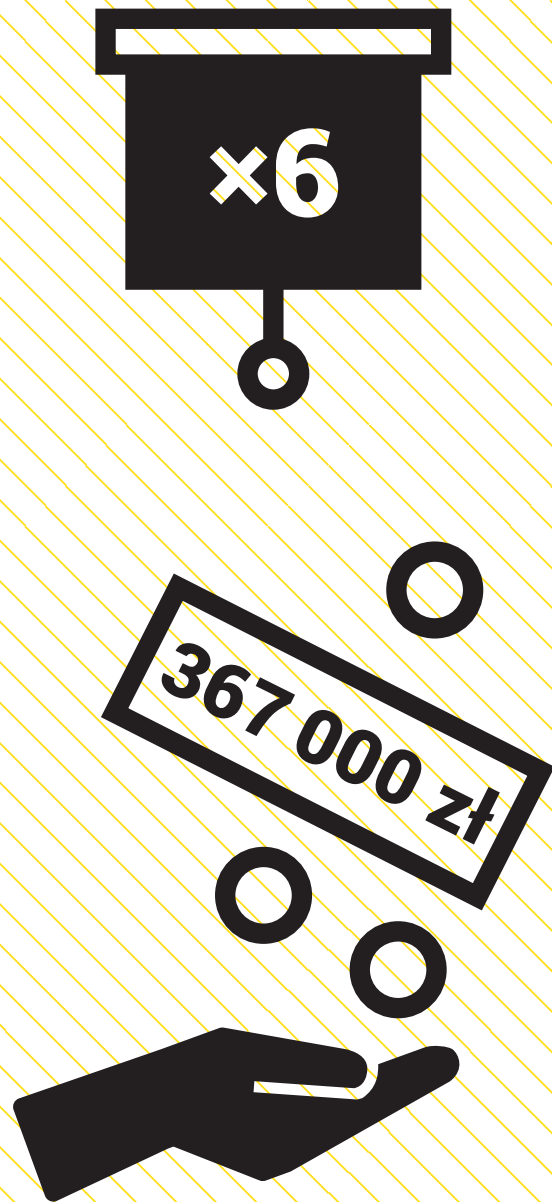
Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego jest partnerem Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach w projekcie „Śląskie Digitalium” - kompleksowego systemu do digitalizacji, upowszechniania i prezentacji zasobów kultury województwa śląskiego.

Dofinansowanie projektu z UE: 32 144 577,06 zł
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Ośrodek aktywności społecznej i obywatelskiej

**zawnętrzne
dofinansowanie
6 projektów**

NIEPODLEGŁA

Współpraca z Biurem Niepodległa

W ramach 100-lecia obchodów niepodległości Polski agendy rządowe uruchomiły w 2018 roku dwa nowe programy dotacyjne: «Niepodległa» i program dotacyjny «Koalicje dla Niepodległej». Celem strategicznym programu jest szerokie włączanie mieszkańców Polski w świętowanie odzyskania przez Polskę niepodległości oraz zwiększenie świadomości na temat wydarzeń związanych z odzyskaniem i odbudową państwowości, w których istotną rolę odgrywa pamięć regionalna związana z różnymi drogami poszczególnych dzielnic kraju prowadzącymi do niepodległości. Realizowane w ramach programu zadania powinny wzmacniać poczucie wspólnoty i wartości wpisane w polską tradycję państwową i narodową - wolność solidarność oraz poszanowanie godności i praw człowieka. Beneficjentami programu mogły być organizacje pozarządowe i samorządowe instytucje kultury.

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach został poproszony przez Biuro Niepodległa o organizację spotkania informacyjnego dotyczącego naboru do programu. Odbędzie się ono 19 lutego 2018 roku. Spotkanie składało się z dwóch części: transmisji online webinarium dot. zasad składania wniosków w programie „Niepodległa” prowadzonego przez Agnieszkę Gajc (Biuro Programu «Niepodległa» – Koordynator Programu) oraz części praktycznej, w której szkolenia przeprowadzili: Maciej Zygmunt (RIK) – „Dobre praktyki – inspiracje, podpowiedzi i pomysły” i Aleksander Lysko (RIK) – „Zarządzanie projektem – jak efektywnie zaplanować i przeprowadzić projekt”. Ponadto prezentację własnych projektów przeprowadziła Agnieszka Zielonka-Mitura (GOK Suszec).

NIEPODLEGŁA LOKALNIE

„Niepodległa lokalnie” to projekt Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach realizowany w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa”, łączący różne inicjatywy organizowane z okazji obchodów setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Projekt był wielowątkowym artystycznym, kulturowym, edukacyjnym i animacyjnym działaniem mającym na celu zachęcenie mieszkańców Bobrownik oraz Piekar

Śląskich – dwóch sąsiednich miejscowości w woj. śląskim o odmiennym dorobku historycznym i kulturowym – do aktywnego, świadomego i twórczego przygotowania oraz współtworzenia obchodów stulecia odzyskania niepodległości.

Projekt realizowany we współpracy z licznymi partnerami objął następujące działania:

- 1) Akcje animacyjne – obejmowały wizyty par aktorów-animatorów, tzw. «ludzi Piłsudskiego» w lokalnych przestrzeniach Bobrownik i Piekar Śląskich. Animatorzy przebrani w wyróżniające się stroje wcielali się w rolę wysłanników Piłsudskiego i rozmawiali z ludźmi m.in. o wolności, niepodległości, Polsce, jej historii, wspomnieniach oraz o pożądanym sposobach świętowania setnej rocznicy odzyskania niepodległości.
- 2) Pamiętniki historii mówionej – w ramach działania została przeprowadzona seria warsztatów filmowych dla grup dzieci i młodzieży z Bobrownik i Piekar Śląskich, podczas których elementy edukacyjne łączone były z inspirującymi i artystycznymi. Uczestnicy warsztatów nauczyli się m.in. rozpoznawać plany filmowe, pracować z kamerą i mikrofonem, poznali programy do montażu filmów. W efekcie powstały tzw. pamiętniki historii mówionej.
- 3) Akcje edukacyjne – w ramach akcji edukacyjnych odbyły się 4 otwarte wykłady/prelekcje: dwa autorskie wykłady prof. Z. Woźniczki w Piekarach Śląskich adresowane szczególnie dla młodzieży oraz osób dorosłych, prelekcja dla dzieci w Bobrownikach przeprowadzona przez aktora M. Liebera oraz prelekcja dla seniorów (m.in. uczestników lokalnego Uniwersytetu Trzeciego Wieku) przeprowadzona przez prof. M. Kisiela w Rogoźniku.
- 4) Wystawy – w ramach działania zorganizowano dwa wernisaże i dwie wystawy. W Bobrownikach zorganizowano i przeprowadzono konkurs plastyczny „NIEPODLEGŁOŚĆ” dla mieszkańców i osób uczących się w gminie Bobrowniki. Efektem był wernisaż i wystawa konkursowych prac plastycznych w Dworku w Dobieszowicach. Natomiast w Piekarach Śląskich, w Ośrodku Kultury «Andaluzja» zorganizowano wernisaż filatelistyczny «Wiek Niepodległości». Można było dostać

bezpłatną kartkę okolicznościową z wizerunkiem Wawrzyńca Hajdy – Śląskiego Wernyhory, a także stempel-znak pocztowy zaprojektowane specjalnie na tę okazję.

- 5) Akcja mural – działanie obejmowało serię warsztatów muralowych i wspólne tworzenie murali niepodległościowych. W efekcie powstały 2 murale niepodległościowe (jeden w Piekarach Śląskich przy Miejskim Domu Kultury, drugi w Bobrownikach przy Gminnym Centrum Kultury i Sportu).
- 6) Widowisko podsumowujące – w ramach działania odbyła się seria warsztatów artystycznych przygotowujących dla aktorów, animatorów, tancerzy, osób chcących wziąć udział w przygotowaniu widowiska podsumowującego. Finałem działania i całego projektu był «Bal Niepodległej», który odbył się 9 listopada w Ośrodku Kultury «Andaluzja» w Piekarach Śląskich. Było to bezpłatne przedstawienie taneczno-muzyczne dla mieszkańców Bobrownik i Piekar Śląskich, ze szczególnym uwzględnieniem uczestników i realizatorów wcześniejszych działań. Podczas Balu publiczność została zaproszona do wspólnej zabawy: tancerze nauczyli uczestników jak się tańczy poloneza, goście wysłuchali występu Piekarskich Klachul, zaprezentowana została nowa pieśń patriotyczna. Publiczność złożyła też Polsce życzenia z okazji setnej rocznicy odzyskania niepodległości.

Projekt NIEPODLEGŁA LOKALNIE został wyróżniony i zaproszony do udziału w Giełdzie Pomysłów Niepodległej – konferencji prezentującej najlepsze pomysły dotyczące świętowania stulecia odzyskania niepodległości, która odbyła się 6 i 7 grudnia 2018 roku. Regionalny Instytut Kultury w Katowicach został zaproszony oficjalnie przez Biuro Niepodległej.

KIERUNEK ŚLĄSKIE 3.0

Program rozwoju wewnętrznego

Województwa Śląskiego do 2030

W maju 2018 roku Regionalny Instytut Kultury w Katowicach rozpoczął realizację zadania pn. „Kierunek Śląskie 3.0 Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030 – Prowadzenie konsultacji

Niepodległa lokalnie

Kolorowe Podwórka

i działań w celu zdiagnozowania, przygotowania i realizacji projektów”. W ramach tego przeprowadził dwa działania:

- przygotowanie i upowszechnienie przewodnika „Kolorowe podwórka. Mikro-rewitalizacja krok po kroku” wraz z animowaniem działań edukacyjnych w przestrzeni publicznej,
- warsztaty dotyczące rewitalizacji przestrzeni miejskiej wraz z dokumentacją i publikacją.

Przed rozpoczęciem właściwych działań dogłębnie przeanalizowano problematykę mikro-rewitalizacji, dobrych praktyk i opracowano założenia programowe wraz ze szczegółowymi celami zadania:

„Kolorowe podwórka. Mikro-rewitalizacja krok po kroku” – przewodnik przygotowany zostanie z myślą o mieszkańcach chcących zmienić miejsce, w którym żyją, a którzy do tej pory nie bardzo wiedzieli, w jaki sposób zainicjować te zmiany, gdzie szukać pomocy, z kim należy podjąć współpracę, aby zrealizować założone cele i osiągnąć zamierzone skutki. Ten wyjątkowy materiał edukacyjny wydany zostanie w formie infograficznej broszury, której treść będzie pełna wskazówek podpowiadających, jakie kroki trzeba wykonać, aby polepszyć jakość estetyki i funkcjonalności najbliższego otoczenia.

Pozostałe cele to:

- ożywienie, ponowne zdefiniowanie atrakcyjności miejsc w 3 wymiarach: funkcjonalnym, rewitalizacji społecznej oraz estetyki,
- wzrost kompetencji mieszkańców, wsparcie postaw twórczych, promocja lokalnego współdziałania,
- pobudzenie lokalnych liderów do tworzenia społecznych koalicji na rzecz odpowiedzialności za ich bezpośrednie sąsiedztwo,
- polepszenie wizerunku miejsc i jakości życia mieszkańców.

Nad Przewodnikiem pracowało interdyscyplinarne grono, w skład którego wchodziły: instytucje, organizacje pozarządowe, eksperci z dziedziny projektowania, architektury, a także aktywni obywatele województwa śląskiego. W duchu partycypacji przeprowadzone

zostały konsultacje w 4 subregionach województwa, w miejscowościach: Kłobuck, Rydułtowy, Ruda Śląska, Cieszyń. Każde spotkanie miało za zadanie ewaluację koncepcji przewodnika, badanie przeprowadzono, by sprawdzić czytelność, adekwatność materiału i poznać oczekiwania mieszkańców w zakresie prezentowanych treści.

Wraz z Zamkiem Cieszyń (partnerem projektu) zaprojektowano przewodnik – zarówno w formie do wydruku, jak i w formie na ekrany / on-line. Wydrukowano 10 000 egzemplarzy, które od października 2018 dostępne są bezpłatnie.

Premiera przewodnika odbyła się w październiku 2018 roku na jednym ze zrewitalizowanych podwórek w Rudzie Śląskiej przy ulicy Sienkiewicza 1, na którym przedstawione zostały założenia programu Śląskie 3.0, plan rewitalizacji w Rudzie Śląskiej, a gościem specjalnym wydarzenia był Tomasz Pągowski – projektant, muzyk, prowadzący programy telewizyjne z zakresu projektowania.

Do końca roku przedstawiciele Instytutu promowali Przewodnik podczas ogólnopolskich i regionalnych wydarzeń, m.in.: w ramach I Kongresu Edukacji Architektonicznej w Tucznie, podczas wykładu o popularnych narzędziach edukacji architektonicznej; w ramach „Forum Przestrzeni”, organizowanego w sali Sejmu Śląskiego, gdzie przedstawiono użytkowe walory przewodnika; podczas XV Forum Animatorów Kultury Województwa Śląskiego w Jaworznie Szczakowa; podczas debaty o komunikacji społecznej w miastach w ramach projektu „Centrum Otwarte”.

Drugie działanie skierowane było do studentów Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej, a ich celem była próba rewitalizacji 4 skrajnie różnych przestrzeni miejskich, poprzedzona zdiagnozowaniem i zbadaniem przyczyn występujących problemów oraz uzyskaniem materiałów do dalszych syntez i rekomendacji projektowych. Warsztaty prowadzone były pod kierunkiem kadry naukowej Politechniki Śląskiej, wzięło w nich udział ponad 25 studentów. W efekcie powstała publikacja Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej „Kolorowe podwórka. Koncepcje urbanistyczne zagospodarowania wybranych typów przestrzeni miejskich wraz z rekomendacjami projektowymi. Synteza opracowań studenckich”. W zasobach

projektu pozostały także fotografie przedstawiające najlepsze przestrzenie województwa śląskiego, które wyłonione zostały po analizie wyników konkursów w regionie.

MAŁA STREFA KULTURY

16 września 2018 roku ulica Teatralna w Katowicach zmieniła swój charakter i stała się „Małą Strefą Kultury”. Zmiana pokazała mieszkańcom, jak Teatralna mogłaby wyglądać, gdyby ograniczono w tym miejscu ruch i parkowanie samochodów. Wydarzenie zorganizowane było w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu, a współorganizatorem był Urząd Miasta Katowice.

Regionalny Instytut Kultury zwrócił się do prezydenta Marcina Krupy z pomysłem stworzenia w tym miejscu pewnej formy *woonerfa*, czyli podwórca miejskiego, i wykreowania nowej przestrzeni publicznej, silnej kulturą i atrakcyjnej dla mieszkańców.

Przed wydarzeniem specjaliści z Instytutu w porozumieniu z Urzędem przeprowadzili rozmowy z mieszkańcami, zapytali też o zdanie przedstawicieli instytucji i lokali, które znajdują się przy tej ulicy. Kolejnym etapem było prototypowanie, a więc sprawdzenie tego rozwiązania „na żywo”.

Mała Strefa Kultury odbyła się 16 września, a podczas tego wydarzenia można było wziąć udział w wielu atrakcjach, np. zapoznać się z bezpłatnymi publikacjami Instytutu i przeczytać je w plenerowej czytelni, gdzie w pewnym momencie aktorzy Teatru Śląskiego czytali tekst dramatu na żywo, posłuchać koncertów unplugged, wspólnie zasadzić rośliny, które upiększyły później ulicę, pograć w gry uliczne z dawnych lat czy napić się kawy w kawiarnianym ogródku.

Istotnym elementem wydarzenia była także kampa konsultacyjna dla mieszkańców, na której można było porozmawiać o tym, jak może wyglądać ta ulica. Podczas akcji artystycznej przeprowadzone zostały także ankiety, które posłużyły jako ewaluacja pomysłu *woonerfu* na Teatralnej. Wyniki zostały opracowane przez pracowników Instytutu i przekazane do Urzędu Miasta Katowice.

W ramach tego wydarzenia można było również zwiedzać wystawę „Sybole czasu” Zbigniewa Sawicza. Wcześniej, 7 września 2018 roku w siedzibie

Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach i w Kawiarni Fotograficznej odbył się wernisaż wystawy.

Wystawa była próbą podsumowania dorobku fotograficznego i była połączona z ważnym wydarzeniem w życiu artysty – wręczeniem medalu „Zasłużony Kulturze Glora Artis”, nadawanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego osobie lub instytucji wyróżniającej się w dziedzinie twórczości artystycznej, działalności kulturalnej lub ochronie kultury i dziedzictwa narodowego. Medal wręczał przedstawiciel Ministerstwa.

Aleksandra Goniewicz, kuratorka wystawy pisze o niej tak:

Wystawa „Symbole czasu” Zbigniewa Sawicza stanowi próbę opowiedzenia o pewnym bajkowym, nieco mistycznym miejscu, który rozmył się we współczesnym krajobrazie Śląska. Ikonicznym niegdyś symbolem, jakimi były huty czy kopalnie nadano obecnie nowe funkcje; te pierwotnie uległy znacznemu zatraceniu i rozmyciu poprzez zmianę funkcji użytkowania, destrukcję obiektów, czy zniknięcie z kanonu krajobrazu Śląska przemysłowego. „Symbole czasu” są refleksją nad miejscem człowieka w otaczającej go przemysłowej przestrzeni lat 70. XX w. Autor wprowadza odbiorców w opowieść o ciężkim przemyśle, wplatając w nią jednocześnie wątki z życia codziennego. Efekt wzmacnia zastosowanie techniki czarno-białych zdjęć. Artysta zwraca uwagę na detale, np. surowość i pozorną monotonię układu cegły, albo też wychwytuje momenty, np. kury dziobiące wyjąłową ziemię podwórek.

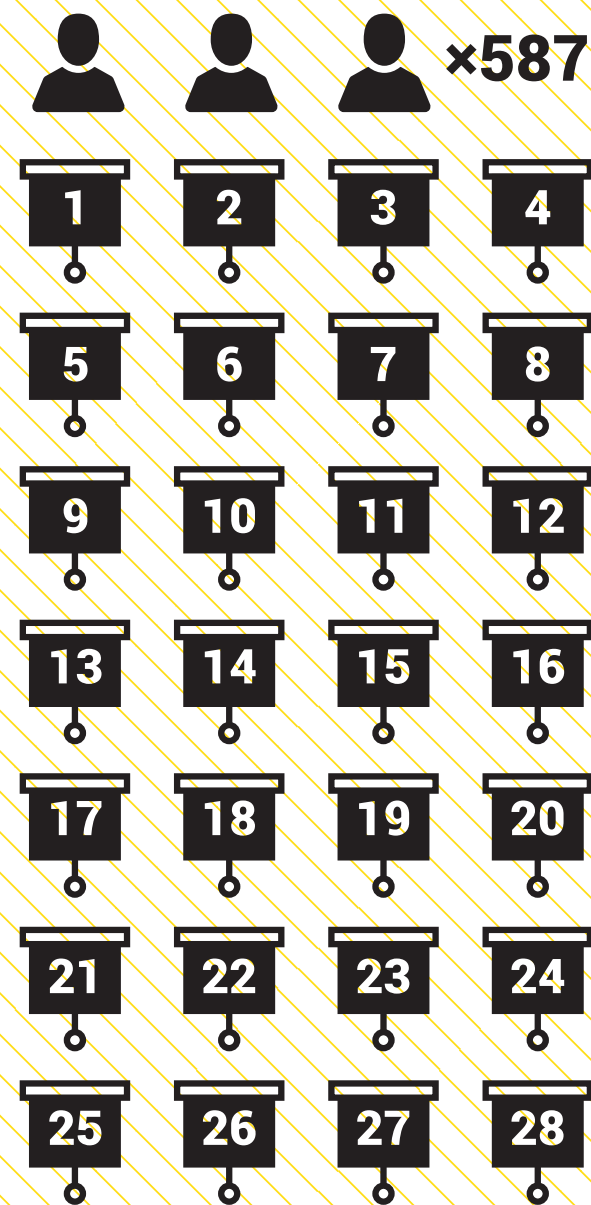

Mała Strefa Kultury

Inkubator nowoczesnego systemu edukacji

**organizacja
28 szkoleń
i warsztatów
dla 587 osób**

operatorokultury.pl

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach był operatorem programu Narodowego Centrum Kultury „Bardzo Młoda Kultura 2016–2018”, realizując w województwie śląskim projekt operatorokultury.pl.

Kultura jest głównym zasobem społecznym i od niej zależy charakter naszych relacji z innymi, umiejętność i zdolność twórczego działania. Zaufanie społeczne i kapitał ludzki nie mogą więc wzrastać bez trwałej edukacji kulturowej i artystycznej. Jej dostępność i jakość decydują o tym, kim jesteśmy jako jednostki i jako wspólnota. Kreatywność i silne poczucie własnej wartości oraz umiejętność współpracy wyznaczają kształt przyszłości, tworząc podstawy nowoczesnego świata i otwartego społeczeństwa.

Nie zawsze o tych zależnościach pamiętamy. Częściej traktujemy edukację kulturową jako barwny dodatek do innych aktywności i rzadko też współdziałamy, by uczynić ją powszechną i silniej zakorzenić w instytucjach kultury i oświaty, także w działaniach organizacji pozarządowych i kształceniu pozaformalnym. Dlatego też Narodowe Centrum Kultury zdecydowało się na realizację programu, a Instytut w 2016 otrzymał dofinansowanie jako jeden z 16 operatorów.

operatorokultury.pl to kompleksowe trzyletnie zadanie zawierające w sobie działania:

- informacyjno-sieciujące,
- diagnostyczno-ewaluacyjne,
- szkoleniowo-warsztatowe,
- regrantingowe.

Naczelną ideą projektu było zbliżenie sektorów oświaty i kultury w prowadzeniu edukacji kulturowej oraz wspieranie partnerstw na rzecz jej realizacji. Poprzez synergiczne wykorzystanie potencjałów ludzkich i instytucjonalnych obu wspomnianych sfer, możliwe było silniejsze oddziaływanie na bezpośrednich odbiorców zadania, czyli społeczności lokalnych w województwie śląskim. Był to trzyletni proces zdobywania i dzielenia się wiedzą, skutkujący zwróceniem uwagi na edukację kulturową jako na istotny element wpływający na budowanie pożądanych postaw społecznych i obywatelskich.

W 2018 roku odbyły się następujące działania w ramach konkretnych kategorii:

INFORMOWANIE / SIECIOWANIE

– rozpoczęto je serią regularnych spotkań informacyjnych we wszystkich subregionach województwa śląskiego. Spotkanie miały charakter otwarte, na których prezentowano idee BMK i cechy programu, ich kluczowym elementem było zaproszenie do wzięcia udziału w konkursie regrantingowym. W sumie w spotkaniach uczestniczyło około 160 osób. Ponadto program i jego założenia prezentowano także podczas innych wydarzeń, organizowanych przez Instytut lub wydarzeń, gdzie pracownicy Instytutu byli gośćmi.

PROCES REGRANTINGOWY

- w projekcie oferowana była dwutorowa forma wsparcia merytorycznego i finansowego.
- Konkurs dla Partnerstw, którego celem było wyedukowanie 12 partnerstw (wybranych w otwartym naborze) i dofinansowanie na dalszym etapie 6 projektów edukacji kulturowej. Każde partnerstwo wzięło udział w kompleksowym cyklu warsztatowym (2 weekendy), przygotowującym do realizacji projektów.
- Program Dotacyjny, skierowany do każdej osoby, instytucji lub firmy, które miały pomysł na innowacyjny projekt edukacyjny skierowany do dzieci i młodzieży, ale również do twórców edukacji kulturowej. Istotne było w projektach niwelowanie barier współpracy między sektorem kultury i oświaty.

W tych dwóch formach wsparcia do rozdysponowania było 62 tysiące złotych, w wyniku konkursów ostatecznie zrealizowane zostały następujące projekty, które realizowane były na terenie całego województwa śląskiego (w 4 subregionach, w mniejszych, jak i większych miejscowościach):

Tytuł projektu: Mocni razem – nowe oblicze edukacji kulturowej

Miejsce/miejsca realizacji: Wodzisław Śląski

Podmiot realizujący: Wodzisławskie Centrum

Kultury

Pomysłodawca projektu: Izabela Sobota

Ideą projektu było wzmocnienie edukacji kulturowej i współpracy na jej rzecz w Wodzisławiu Śląskim. Działanie to efekt kooperacji Wodzisławskiego Centrum Kultury, Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Wodzisławia

Śląskiego, Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach oraz Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Rybniku. Zadanie składało się z czterech typów działań: badawczych, sieciujących, edukacyjnych i upowszechnieniowych.

Działanie zbliżyło do siebie zarządzających i realizatorów edukacji kulturalnej w mieście. Projekt rozpoczął się fokusem sieciującym zarządzających strategicznymi funkcjami w zakresie edukacji i kultury w mieście. Kolejnym etapem była diagnoza potrzeb, oczekiwań i potencjałów środowiska edukatorów i nauczycieli w mieście.

Działania sieciująco-badawcze pozwoliły skomponować atrakcyjną ofertę edukacyjną i otrzymać istotne informacje na temat odbioru programowej oferty edukacji kulturalnej prowadzonej przez WCK. To z kolei cenna wiedza, która pomogła przy ewaluacji i ulepszeniu autorskiej oferty edukacji kulturalnej proponowanej edukatorom przez WCK. Opierając się na diagnozie potrzeb zaproponowano dwa warsztaty wzmacniające nauczycieli. Całość projektu została podsumowana na konferencji w WCK.

Inicjatywa to duży sukces programu Bardzo Młoda Kultura w mikroskali samorządowej. To przełożenie jego idei – diagnozowania, sieciowania i promowania współpracy – na grunt lokalny, miejski.

Tytuł projektu: Gdzie mieszka dusza?

Miejsce/miejsca realizacji: Ruda Śląska, Katowice

Podmiot realizujący: Muzeum Miejskie im.

Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej, Szkoła

Podstawowa nr 18 im. ks. Konstantego Damrota

w Rudzie Śląskiej

Pomysłodawca projektu: Ewa Pieczka, Beata

Jurczyk

„Gdzie Mieszka Dusza” to projekt, w którym dzieci jednej z klas edukacji wczesnoszkolnej ze Szkoły Podstawowej nr 18 im. ks. Konstantego Damrota w Rudzie Śląskiej zostały zaproszone do podróży w poszukiwaniu duszy i tego co piękne, dobre, i mądre.

W ramach projektu zrealizowano cykl oryginalnych, angażujących lekcji: fotografii, etnografii, religii, filozofii oraz muzyki. Zrealizowano wakacyjny konkurs fotograficzny, który podtrzymywał zainteresowanie dzieci w okresie odpoczynku.

Proces edukacyjny zaprogramowany w projekcie podsumowany został w trakcie konferencji skierowanej do nauczycieli w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Katowicach.

Projekt został doceniony również po jego zakończeniu – wystawa fotograficzna, która powstała jako efekt wakacyjnych wysiłków dzieci uczestniczących w projekcie, pokazywana była m.in. w macierzystej szkole, w Muzeum Miejskim, ale też w miejskiej galerii handlowej – Ruda Śląska Plaza.

Tytuł projektu: Spacerowy kulturalnik dla dzieci i rodziców

Miejsce/miejsca realizacji: Bytom

Podmiot realizujący: Przedszkole Miejskie nr 8

w Bytomiu, osoby prywatne

Pomysłodawca projektu: Aleksandra Drzazga, Iwona Dydek

Inicjatywa, do której zaproszone zostały dzieci i ich rodzice oraz opiekunowie prawni z jednej z grup przedszkolnych Przedszkola Miejskiego nr 8 w Bytomiu. Młodzi adepci projektu w czasie wakacji wypełniali zadania związane z odkrywaniem miasta Bytom w różnych obszarach: architektonicznym, ekologicznym, historycznym, a także w związku z indywidualnymi historiami związanymi z miastem, które bliskie są rodzinom najmłodszych.

Po wakacjach zaprogramowany został cykl lekcji, w trakcie których dzieci dzieliły się swoją wiedzą i przemyśleniami z nauczycielką. Na podstawie przeprowadzonych lekcji zaprojektowany został warsztat podsumowujący dla dzieci oraz ich rodziców i opiekunów prawnych, który skupiał się na najczęściej poruszanej przez dzieci tematyce. Spośród dyskusji na temat domów, budynków, ich różnej estetyki, historii, architekturze i ekologii, największe poruszenie wywoływała kwestia braku domu i problem bezdomności.

Projekt silnie angażował rodziców w działania z dziećmi i pozwolił na zbudowanie intymnej więzi w grupie przedszkolnej składającej się nie tylko z wychowanków i nauczycielki oraz edukatorki, ale właśnie rodziców i opiekunów.

Swoją wiedzę realizatorki projektu podzieliły się na dedykowanym warsztacie dla nauczycieli

i edukatorów innych placówek szkolnych i przedszkolnych w mieście.

Tytuł projektu: Detektywi przeszłości

Miejsce/miejsca realizacji: Rudno

Podmiot realizujący: Gminny Ośrodek Kultury

Rudziniec, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudnie

Pomysłodawca projektu: Anna Blaszczyk,

Małgorzata Mamok-Migurska

Poprzez realizację projektu pobudzono patriotyzm lokalny młodych ludzi i uświadomiono wartość miejsca, w którym żyją. Inspirując się Rudnowską Izłą Pamięci uczestnicy projektu stworzyli grupę „detektywów przeszłości”, która poszukiwała historii ludzi, przedmiotów, legend i tradycji związanych z Rudnem podczas spotkań z seniorami. Efekty poszukiwań „detektywów przeszłości” dokumentowali i udostępniali na nowopowstałej stronie FB jako zdjęcia, filmiki i reportaże. Dzieci uczestniczyły w warsztatach: wokalnych, tanecznych, teatralnych, ludowych. Nabyte umiejętności i doświadczenia wykorzystane zostały podczas opracowania scenariusza inscenizacji. Do wspólnych występów zaangażowano seniorów oraz chętnych mieszkańców Rudna. W przedstawieniu zostały wykorzystane bliskie wszystkim pokoleniom środki wyrazu tj.: słowo, muzyka i taniec. Efekt działań projektowych i inscenizacja została zaprezentowana na „Pikniku przy kartoflu” – spotkaniu plenerowym dla wszystkich mieszkańców sołectwa.

Tytuł projektu: Od młodziaka do starzika gramy razem w ROGOWIKA

Miejsce/miejsca realizacji: Rogów gm. Gorzyce

Podmiot realizujący: osoba prywatna, Świetlica

Wiejska w Rogowie

Pomysłodawca projektu: Monika Jokiel

Założeniem projektu „Od młodziaka do starzika gramy razem w ROGOWIKA” było stworzenie poprzez cykl spotkań wielopokoleniowych oraz warsztatów językowo – twórczych gry planszowej w języku gwarowym o wsi Rogów. Akcja gry rozgrywa się na planszy z najważniejszymi miejscami i zabytkami w sołectwie. Wszystkie informacje i zadania na planszy są opisane w gwarze śląskiej. Dodatkiem do gry jest broszurka, gdzie obok instrukcji zostały opisane pod

kątem historycznym kolejne przystanki na trasie gry. Na końcu został spisany słownik śląsko-polski, zawierający przetłumaczone zwroty użyte w grze planszowej. Przeprowadzono innowacyjne lekcje w gwarze śląskiej. W klasach I-III został zorganizowany konkurs plastyczny na stworzenie logo-grafiki. Wygrana praca była umieszczona na wieczku gry oraz gadżetach (nagrodach dla uczestników akcji). W Świetlicy Wiejskiej powstało „Wielopokoleniowe koło sympatyków gier planszowych”. Projekt podsumowano na «Rogowskim spotkaniu Miłośników Gier Planszowych».

Tytuł projektu: Akademia młodych przewodników

Miejsce/miejsca realizacji: Bieruń Stary

Podmiot realizujący: osoba prywatna, Gimnazjum nr 2 im. świętego Walentego w Bieruniu Starym

Pomysłodawca projektu: Marek Nowara

Projekt miał na celu przeprowadzenie cyklu warsztatów dla uczniów, dzięki którym uczestnicy zdobyli nowe kompetencje i wiedzę pozwalające im na samodzielne stworzenie autorskich tras wycieczkowych po swojej miejscowości i przede wszystkim przygotowały ich do oprowadzania swoich rówieśników oraz mieszkańców po najciekawszych kulturowo miejscach swojej gminy. Elementami projektu były: 1. warsztaty: «moje miejsce na ziemi» – których celem było poznanie i docenienie najbliższej małej ojczyzny; warsztaty prezentujące atrakcje i dziedzictwo kulturowe gminy; warsztaty z tworzenia tras wycieczkowych za pomocą narzędzi Google; praktyczne warsztaty przewodnickie. 2. Samodzielne tworzenie tras wycieczkowych przez uczniów. 3. Cykl wycieczek dla uczniów i mieszkańców, których przewodnikami byli uczniowie biorący udział w projekcie. 4. Popularyzacja efektów projektu poprzez stronę internetową.

Tytuł projektu: Sportowcy kochają teatr

Miejsce/miejsca realizacji: Mysłówice

Podmiot realizujący: Mysłowicki Ośrodek Kultury, Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Mysłowicach

Pomysłodawca projektu: Joanna Ratajczak,

Ewa Bień

Sportowcy kochają teatr to projekt, którego założeniem oprócz popularyzowania sztuk teatralnych wśród młodzieży było przełamanie stereotypu, który

zakłada, iż sportowcy nie mogą realizować się jako artyści. Podczas projektu dzieci brały udział w warsztatach teatralnych, w trakcie których poznawały tajniki sztuki aktorskiej, uczyły się poprawnej dykcji, brały udział w zajęciach z interpretacji tekstu. Podsumowaniem działań w projekcie był spektakl wystawiany na deskach sceny w MOK Mysłówice. Uczestnicy warsztatów brali aktywny udział w tworzeniu scenariusza oraz kostiumów.

Tytuł projektu: Mazaika. Śladami tyskiego

street artu

Miejsce/miejsca realizacji: Tychy

Podmiot realizujący: Muzeum Miejskie w Tychach

Pomysłodawca projektu: Anna Kura, Iwona

Puławska

„Mazaika. Śladami tyskiego street artu” to projekt o charakterze edukacyjnym oraz artystycznym. Część edukacyjna miała na celu zaznajomić dzieci uczestniczące w projekcie z historią miasta Tychy, skupiając się przede wszystkim na aspekcie mozaik istniejących w przestrzeni miasta, jak również przybliżyć młodym tyszanom historię architektury miejskiej oraz planów, według których zbudowane zostały Tychy. Uczestnicy projektu podjęli również próbę delikatnej, bezinwazyjnej renowacji mozaik istniejących w mieście oraz sporządzili dokumentacjęabytków w sztuce miejskiej, którą przekazali odpowiednim organom w urzędzie miejskim. Była to swoista interwencja obywatelska.

Tytuł projektu: Kulturowa Spiżarnia – autyzm,

artyzm, autentyzm

Miejsce/miejsca realizacji: Lelów, Biała Wielka,

Bogumiłek

Podmiot realizujący: Gospodarstwo agro-

edukacyjne Jurajska Spiżarnia w Białej Wielkiej,

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

w Bogumiłku, Gminny Ośrodek Kultury w Lelowie

Pomysłodawca projektu: Gabriela Kucaj, Beata

Skrzypczyk

W ramach projektu odbyły się 3 warsztaty (warsztaty malarskie połączone z wizytą w pracowni malarza – malowanie techniką pouringu, warsztaty pt. „Barwy natury” – malowanie rękami, warsztaty z zakresu

sztuki ludowej – rękodzieło) oraz wystawa w GOK w Lelowie podsumowująca i pokazująca przebieg projektu, dodatkowo połączona z miniwarsztatami dla dzieci. Celem projektu było zwiększenie integracji dzieci niepełnosprawnych z własnym środowiskiem, zainteresowanie dzieci dziedzictwem kulturowym wsi, zachęcenie do własnej aktywności twórczej.

Tytuł projektu: Od filmu do zaangażowania

Miejsce/miejsca realizacji: Bielsko-Biała,

Buczkowice, Rybarzowice

Podmiot realizujący: Stowarzyszenie Montaż,

Galeria Bielska BWA, Zespół Szkół Plastycznych

w Bielsku-Białej, Szkoła Podstawowa

w Buczkowicach, Szkoła Podstawowa

w Rybarzowicach

Pomysłodawca projektu: Anna Smolarek,

Marzena Kocurek

W ramach projektu odbyło się 12 dwugodzinnych warsztatów społeczno-filmowych nt. praw człowieka dla uczniów szkół średnich oraz ostatnich klas szkół podstawowych w Bielsku-Białej i ościennych miejscowościach (w tym pon. 5 000 mieszkańców) oraz blok 6-godzinnych warsztatów społeczno-filmowych w Galerii Bielskiej BWA dla młodzieży szkolnej, których celem było zaplanowanie akcji/kampanii społecznej dot. praw człowieka. Celem projektu było zaangażowanie młodzieży w działania pomocowe i społeczne, w tym aktywizacja młodzieży również z terenów o słabo rozwiniętej lub niedostępnej ofercie kulturalnej.

Tytuł projektu: Detektyw – artysta w akcji

Miejsce/miejsca realizacji: Wojkowice

Podmiot realizujący: Miejski Ośrodek Kultury

w Wojkowicach

Pomysłodawca projektu: Magdalena Pasternak

W ramach projektu odbył się w Wojkowicach cykl warsztatów – dziennikarskich, historycznych oraz artystycznych (z linorytu, malarskich, fotograficznych), a także wystawa podsumowująca projekt. Wydano także minipublikację. Celem projektu było włączenie wojkowickiej młodzieży do aktywnego poznania historii własnego miasta oraz jego mieszkańców poprzez prowadzenie działań badawczych zbliżonych do pracy

detektywa, a także zacieśnienia współpracy między wojkowickimi szkołami a ośrodkiem kultury.

OTWARTA PLATFORMA EDUKACYJNA

– to bezpłatne szkolenia lub warsztaty, mające na celu propagowanie nowoczesnych form edukacji kulturowej, metod jej projektowania i narzędzi realizacji. Ważnymi cechami serii był jej otwarty charakter. W 2018 roku do realizacji tych warsztatów zaprosiliśmy Marię Parczewską, Janusza Byszewskiego, Weronikę Idzikowską i Paulinę Haratyk. W sumie we wszystkich 4 zajęciach wzięło udział 50 osób.

DIAGNOZA

W 2018 roku kontynuowano działania badawcze nad przestrzenią edukacji kulturowej w województwie śląskim. Upowszechniano efekty badań z lat poprzednich, współpracowano z innymi operatorami oraz Narodowym Centrum Kultury na rzecz realizacji badań w wymiarze ogólnopolskim, a także zrealizowano autorskie badania w województwie śląskim, których celem było podsumowanie trzyletniej perspektywy realizacji programu w regionie. Efektem badania jest bezpłatna publikacja „Edukacja Kulturowa. Obserwatorium”. Wydawnictwo jest książkową formą debaty praktyków edukacji kulturowej, gdzie ścierają się opinie reprezentantów różnych środowisk dotyczące edukacji kulturowej, jej skutków i relacji, które ona tworzy. Publikacja systematyzuje wiedzę i doświadczenia RIK podczas realizacji projektu operatorokultury.pl. Atrakcyjnie wydana książka skierowana jest do animatorów, edukatorów, nauczycieli, menadżerów kultury i oświaty oraz środowiska akademickiego.

„Edukacja kulturowa. Obserwatorium” zrealizowała założone cele:

1. Podkreślenie strategicznej roli długofalowych programów edukacji kulturowej.
2. Dokonanie syntezy wniosków z badań i ewaluacji w projekcie operatorokultury.pl
3. Charakterystyka obszarów interwencji poprzez edukację kulturową młodych.
4. Wykazanie wartości współpracy sfer kultury i oświaty.

Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy im. Wojciecha Korfanteo

OGÓLNOPOLSKI KONKURS KRASOMÓWCZY IM. WOJCIECHA KORFANTEGO

Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy im. Wojciecha Korfanteo to inicjatywa, której pomysłodawcą był Związek Górnośląski w Katowicach. Konkurs jest przedsięwzięciem edukacyjnym motywującym do pielęgnowania pięknej polszczyzny, kształcącym wysoką sprawność językową, skłaniającym do refleksji nad miejscem wartości w życiu młodego człowieka oraz przygotowującym do świadomego uczestnictwa w życiu publicznym. Zadaniem uczestników konkursu jest wygłoszenie 5-minutowego przemówienia, które każdorazowo nawiązuje do hasła przewodniego konkursu. W roku 2018 tematem konkursu był cytat: „Nieszczęsny dar wolności?” (Ks. prof. J. Tischner).

Główną nagrodą dla trzech laureatów eliminacji finałowych jest wizyta w Parlamencie Europejskim w Brukseli. W 2018 roku Finał XX Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego im. Wojciecha Korfanteo odbył się w marcu, a Regionalny Instytut Kultury w Katowicach był organizatorem przedsięwzięcia.

OGÓLNOPOLSKI KONKURS RECYTATORSKI i Mały OKR

Regionalny Instytut Kultury każdego roku zaangażowany jest w działania związane z Ogólnopolskim Konkursem Recytatorskim. Instytut zajmuje się organizacją eliminacji miejskich i regionalnych konkursu „Mały OKR 2018” dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum oraz eliminacji Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i osób dorosłych z naszego subregionu. Konkurs służy pielęgnowaniu kultury języka ojczystego, a także rozbudzaniu wśród dzieci i młodzieży zainteresowania sztuką recytacji. Ponadto młodzi recytatorzy dzięki konkursowi lepiej poznają literaturę piękną i mają okazję by skonfrontować swoje umiejętności ze zdolnościami innych osób.

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach jest pomysłodawcą konkursu „Mały OKR”, który powstał jako uzupełnienie oferty Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego. OKR to inicjatywa skierowana do młodzieży ponadgimnazjalnej i dorosłych, a jej centralnym organizatorem jest Towarzystwo Kultury Teatralnej

w Warszawie. Konkurs obejmuje 4 turnieje: Recytatorski, Poezji Śpiewanej, Teatrów Jednego Aktora i formy pośrednich pod hasłem „Wywiedzione ze słowa”. W „Małym OKR” udział wziąć mogą uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. „Mały OKR” przygotowuje uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z subregionu katowickiego do późniejszego uczestnictwa w Ogólnopolskim Konkursie Recytatorskim dla szkół ponadgimnazjalnych oraz dla dorosłych.

Eliminacje Wojewódzkie 63. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego odbyły się w maju 2018 roku. Laureaci eliminacji wojewódzkich w Katowicach zostali skierowani do eliminacji finałowych (ostatni etap konkursu) w Ostrołęce (turniej recytatorski oraz wywiedzione ze słowa), w Słupsku (turniej teatrów jednego aktora) oraz we Włocławku (turniej poezji śpiewanej).

Repozytorium wiedzy i doświadczenia

www.rik.katowice.pl

www.scdk.pl

www.rok.katowice.pl

www.fabrykasilesia.pl

www.krasomowczy.pl

www.mapaobrzedowa.pl

www.operatorkultury.pl

www.purpurkanapolke.pl

[www.regionalne
obserwatoriumkultury.pl](http://www.regionalneobserwatoriumkultury.pl)

www.tropemkolberga.pl

25 000
unikalnych odśłon
miesięcznie

MAPA OBRZĘDOWA GÓRNEGO ŚLĄSKA

Mapa Obrzędowa Górnego Śląska to dwuletni projekt badawczy dofinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Dziedzictwo Kulturowe – Kultura ludowa i tradycyjna na lata 2017-2018. W ramach realizacji działania na terenie województwa śląskiego oraz opolskiego prowadzono badania i prace dokumentacyjne dotyczące żywych do dziś zwyczajów i obrzędowości dorocznej. Projekt miał pokazać skalę zmian, jaka zaszła na ziemi górnośląskiej na przestrzeni ostatnich lat oraz zobrazować motywacje, jakie przyświecają społecznościom pielęgnującym lokalne tradycje. Efektem prac badawczych było kompleksowe opisanie i udostępnienie zdobytej wiedzy, a także szereg towarzyszących działań edukacyjnych.

Zadanie rozpoczęło się od doprecyzowania zakresu współpracy z wybranymi instytucjami i osobami współpracującymi z ramienia współorganizatorów. Jednym z pierwszych zadań w projekcie było zorganizowanie spotkania badaczy i organizatorów celem ustalenia warunków i rodzaju współpracy oraz wskazania specyfiki i priorytetu badań. Następnie (na podstawie wiedzy etnografów, opracowań źródłowych) wytypowane zostały miejscowości, gdzie funkcjonują obrzędy/zwyczaje, które poddane zostały pracom badawczym i dokumentacyjnym.

Były to:

1. Boże Ciało (dywany kwiatowe) – Cyprzanów, Klucz, Zalesie Śląskie, Racibórz, Sternalice
2. Procesje agrarne (m.in. wielkanocne procesje konne, piesze, procesje w intencji) – Borki Małe, Sternalice, Bieńkowice, Sudół, Szałsza, Świbie
3. Kołatki, klekotki, klekotanie – Strzeleczyki, Borucin, Pietraszyn, Poborszów, Sudół
4. Niedźwiednicy – Świbie, Kochanowice, Krępna, Raszowa, Daniec, Miedary
5. Mikołaje – Łąka, Krzanowice, Borki Małe.

Prowadzone badania terenowe polegały na prowadzeniu wywiadów przy pomocy specjalnie opracowanych kwestionariuszy dostosowanych do specyfiki danego obrzędu. Rozmowy były prowadzone z obecnymi i dawnymi członkami grup obrzędowych, ewentualnie z organizatorami zwyczajów lub przedstawicielami lokalnej społeczności. W większości przypadków

wywiady prowadzone były w czasie bliskim występowania danego obrzędu/zwyczaju, tak aby refleksja informatora sprzyjała uzyskaniu jakościowych danych. Ponadto prowadzone były działania dokumentacyjne w poszczególnych miejscowościach (w czasie obrzędów). Objęły one wykonywanie fotografii oraz materiałów filmowych. Równoległe z prowadzonymi badaniami terenowymi i dokumentacyjnymi na bieżąco były rozpoznawane zasoby archiwalne muzeów i innych instytucji kultury, ale także osób prywatnych, pod kątem ilustracji badanych zwyczajów i obrzędów.

Efektom prowadzonych przez dwa lata prac badawczych, dokumentacyjnych i kwerend było wydanie publikacji, stworzenie strony internetowej, przygotowanie mobilnej wystawy fotografii i wydanie siedmiu materiałów filmowych obrazujących wybrane obrzędy. Publikacja popularno-naukowa pn. „Czas niezwykły. Obrzędowość doroczna na Górnym Śląsku” objęła 280 stron zawierających opisy 66 obrzędów dorocznych, bogato ilustrowanych współczesnymi i archiwalnymi fotografiami (461 fotografii!). Autorami książki są Robert Garstka i Aleksander Lysko – pracownicy RIK w Katowicach. Obrzędy przytoczone są pod kątem występowania na badanym terenie, ich znaczenia i symboliki oraz przeobrażeń, jakie przeszły w ich praktykowaniu na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci. Książka została przekazana nieodpłatnie do kluczowych instytucji kultury w Polsce oraz w części lokalnie rozdysponowana. Materiał zamieszczony w książce to źródło wiedzy o górnośląskiej obrzędowości dorocznej przydatne w pracy regionalistów, badaczy, muzealników, pedagogów, edukatorów, animatorów czy studentów. Kolejnym efektem prac badawczych jest strona internetowa w postaci wirtualnej mapy Górnego Śląska, leżącego obecnie w granicach administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej – mapaobrzedowa.pl. Mapa ukazuje występowanie i praktykowanie obrzędów dorocznych w miejscowościach badanego terenu, jest także na bieżąco uzupełniana materiałami fotograficznymi i tekstowymi. Ponadto powstało 7 materiałów filmowych ukazujących 7 obrzędów uchwyconych w ramach prac dokumentacyjnych. Każdy z kilkunastominutowych materiałów opatrzony jest komentarzem etnologa (przygotowanym przez

pracownika partnera projektu – Muzeum Śląskiego – Krystynę Pieronkiewicz-Pieczko). Filmy stanowią dopełnienie treści zamieszczonych w publikacji i mogą być wykorzystywane w zajęciach edukacyjnych.

Kolejnym rezultatem projektu jest wystawa fotografii obejmująca 10 plasz o wymiarach 80 cm na 200 cm. Wystawa ma charakter mobilny i może być prezentowana zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz. Na planszach zaprezentowane są fotografie archiwalne i współczesne wybranych obrzędów: Mikołaje, stawianie moja, krzyżoki i brama wielkanocna, dywany kwietne (Boże Ciało), klekotanie i tragaczyki, procesja w dniu św. Urbana, wodzenie niedźwiedzia oraz wielkanocne procesje konne. Wystawa jest nieodpłatnie udostępniana zainteresowanym podmiotom.

Projekt Mapa Obrzędowa Górnego Śląska został oficjalnie podsumowany w czasie konferencji, która miała miejsce 16 października 2018 r. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele instytucji kultury i oświaty z obu województw, lokalni liderzy, środowisko akademickie oraz reprezentanci samorządów. W czasie spotkania odbyła się inscenizacja grupy mikołajowej z Łąki koło Pszczyny, która zrekonstruowała przebieg obrzędu. Ponadto zaprezentowano przebieg i efekty projektu. Ostatnim elementem projektu była organizacja we współpracy z lokalnymi organizacjami 10 spotkań promujących efekty projektu. Odbyły się one w następujących miejscowościach: Daniec, Wielowieś, Pszczyna, Popielów, Piekary Śląskie, Jasienica, Chwostek, Bierawa, Istebna oraz Łubniany. Na każdym spotkaniu zaprezentowano publikację książkową, wirtualną mapę obrzędową oraz wystawę fotografii.

FABRYKA SILESIA

Fabryka Silesia to kwartalnik społeczno-historyczno-kulturalny, podejmujący tematy związane z historią, tradycją i współczesnością województwa śląskiego. Autorzy tekstów poddają analizie i refleksji to, co powszechnie nazywane jest fenomenem kulturowym regionu. Pismo łączy eseistykę z publicystyką, a poszczególne numery mają charakter monograficzny. W 2018 roku wydane zostały cztery numery kwartalnika: *Z Królewskiej Huty do Chorzowa* (dotyczący miasta Chorzów), *WOKÓŁ TYCH (I TAMTYCH) TYCHÓW*

(dotyczący miasta Tychy), *Wszystko gra* (dotyczący kategorii i roli muzyki w regionie) oraz *W pamięci* (dotyczący konsekwencji, jakie przyniósł Polsce rok 1918).

ŚLADY OGNI

Przez cały rok 2018 realizowane były działania związane z długofalowym projektem Ślady Ognia. Inicjatywa zakłada podjęcie działań na różnorodnych płaszczyznach (dokumentowanie, popularyzacja, wydarzenia i in.) związanych z szeroko pojętą problematyką hutniczą na Górnym Śląsku.

W ciągu roku prowadzono prace badawcze i dokumentacyjne, liczne spotkania i konsultacje, mające na celu zachowanie od zniszczenia, zdigitalizowanie i utrwalenie w pamięci pozostałości hutniczego dziedzictwa regionu.

Kwartalnik
Fabryka Silesia

**Centrum badań
i refleksji nad
dziedzictwem
kulturowym**

**książki wydane
przez RIK**

**numery
Kwartalnika
Fabryka Silesia**

**wydania
Regionalnego
Informatora
Kulturalnego**

CD/DVD

**publikacji
wydanych we
współpracy**

**+4
wydawnictwa
innego typu**

**38
publikacji**

EtnoŚląskie+

Projekt EtnoŚląskie+ został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Kultura – Interwencje 2018. EtnoPolska”. To działanie interwencyjne w 3 miejscach w województwie śląskim i jednej miejscowości w województwie małopolskim. Głównym celem projektu była aktywizacja lokalnych społeczności poprzez edukację kulturową.

Projekt realizowany był głównie w miejscowościach poniżej 50 tysięcy mieszkańców, co pozwoliło wzmocnić lokalną tożsamość kulturową poprzez podjęcie się działań animacyjnych z wykorzystaniem edukacji kulturowej. Dzięki temu mieszkańcy poznali bliżej swoje dziedzictwo kulturowe i historyczne, w tym szczególnie te, które stoi w obliczu zagrożeń ze strony przemian cywilizacyjno-urbanizacyjnych. We wszystkich miejscach realizacji projektu środowisko zintegrowało się, mogło wymienić doświadczenia i dobre praktyki, albo po prostu spotkać się – zarówno ze sobą, jak i tradycją czy kulturą lokalnej społeczności.

W Czeladzi (Zagłębie Dąbrowskie) wydano publikację poświęconą czeladzkim kapliczkom i krzyżom przydrożnym, podczas premiery publikacji odbył się także wernisaż wystawy z podobnym materiałem. Partnerem działania było Miasto Czeladź oraz Muzeum Saturn w Czeladzi.

W ramach działań w Świerkłańcu przygotowano informator-przewodnik po Świerkłańskiej Kompozycji Krajobrazowej wraz z materiałami do gry terenowej. W jeden z październikowych weekendów w parku w Świerkłańcu zorganizowano działanie animacyjne – spacer po parku z przewodnikami, grę terenową, warsztaty plastyczne, zwiedzanie obiektów w parku z przewodnikiem. Partnerami działania byli: Gmina Świerklaniec, Gminny Ośrodek Kultury w Świerkłańcu.

W Szczekocinach zorganizowano spotkanie warsztatowo-animacyjne dla urzędników gminnych oraz mieszkańców gminy, którzy zaangażowani są w próby zachowania dziedzictwa materialnego miasta. W ramach działania stworzono także materiały edukacyjno-szkoleniowe dotyczące dziedzictwa tego miejsca wraz z broszurą, która zawiera scenariusze działań związanych z jego ochroną. Podczas spotkania oprócz części teoretycznej prowadzonej przez ekspertów, można było wziąć udział w części

warsztatowo-konsultacyjnej, gdzie wypracowano różne rozwiązania, jak dbać o szczekocińskie dziedzictwo. Partnerami wydarzenia byli: Gmina Szczekociny, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Szczekocinach, Stowarzyszenie Miłośników Historii Szczekocin i okolic.

Działaniem poza województwem śląskim, ale pozostającym bezpośrednio w obszarze jego zainteresowań była organizacja II Forum Regionalnego Między Małopolską a Śląskiem, podczas którego odbyła się konferencja poświęcona zagadnieniom politycznym i kulturowym po zakończeniu I wojny światowej, z uwzględnieniem obszarów pogranicza Małopolski i Śląska. W 2018 roku we współpracy z Gminą Chrzanów, Miejską Biblioteką Publiczną w Chrzanowie i Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec udało się zorganizować dwudniowe Forum, które przyciągnęło zainteresowanych tą tematyką. Wydano również publikację towarzyszącą pt. „Zapomniane dziedzictwo” oraz stworzono specjalną wystawę, która była pokazywana podczas Forum.

Wszystkie publikacje stworzone podczas projektu zostały umieszczone na stronie internetowej Instytutu, gdzie możliwe jest ich bezpłatne pobranie.

Szlak Zabytków Techniki

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach współpracuje z Referatem Promocji Dziedzictwa Industrialnego Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego przy Szlaku Zabytków Techniki i INDUSTRIADZIE. Współpraca ta polega m.in. na organizacji szkoleń dla zarządców obiektów na Szlaku, prowadzeniem INDUSklepu z INDUGadżetami, a także organizacją dużych wydarzeń podczas INDUSTRIADY. W 2018 roku Instytut podjął się także organizacji wydarzenia związanego z powstaniem subszlaku o nazwie Szlak Rodów Przemysłowych, będącym rozwinięciem i uzupełnieniem Szlaku Zabytków Techniki.

W 2018 roku Instytut koordynował także prace nad nowym wydaniem „Przewodnika po Szlaku Zabytków Techniki województwa śląskiego”, prace i wydruk zostały zakończone w grudniu 2018 roku, Przewodnik trafi do sprzedaży w 2019 roku.

Instytut również uczestniczył w spotkaniach zarządców obiektów, które znajdują się na Szlaku, był

zaangażowany w szkolenia tematyczne, których zakres był ustalany z zespołem z Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, m.in. było to wypracowanie tematu przewodniego, opracowanie tego tematu na konkretne wydarzenia w programie, obsługa gości, zarządzanie projektem kulturalnym.

INDUSTRIADA

Święto Szlaku Zabytków Techniki w 2018 roku odbywało się w 44 zabytkach w 25 miastach województwa śląskiego. Główny finał odbył się w Zabytkowej Kopalni Ignacy w Rybniku, a jego głównym organizatorem był Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, przy wsparciu Industrialnego Centrum Kultury w Rybniku, Zabytkowej Kopalni Ignacy, a także Urzędu Miasta Rybnik.

8 czerwca 2018 roku o 21.45 odbyło się gigantyczne widowisko multimedialne zatytułowane „Kobiety grają Industrię” z następującymi atrakcjami: 3 sceny koncertowe, 58 artystów, taniec wertykalny, teatr cieni, 3 mappingi, mapping wodny i wiele innych. Główną ideą widowiska było przedstawienie jednego dnia z życia kobiety związanej z przemysłem. Do stworzenia muzyki zaproszono artystki występujące solo lub ze swoimi zespołami, które zaśpiewały piosenki inspirowane wierszami, które podejmują wątek przemysłu i kobiety, ale proponują inne ujęcie tematu niż to, które znajdujemy w folklorystycznych zbiorach.

Widowisko było dostępne również dla osób niepełnosprawnych ruchowo, przygotowana została specjalna platforma, a osoby słabowidzące mogły skorzystać z audiodeskrypcji.

Widowisko zostało ocenione jako jedyne w swoim rodzaju i pierwszy finał, który w pełni wykorzystał potencjał miejsca.

TU BYŁAM. JOANNA

W maju 2018 roku odbył się dwudniowy mini-festiwal pod hasłem *Tu byłam. Joanna*, który nawiązywał do motywu przewodniego tegorocznej INDUSTRIADY – Industria jest kobietą, ale również był rozwinięciem oferty Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego i utworzeniem jego kolejnego subproduktu, gdzie zgrupowane zostały ścieżki tematyczne w ramach

Industriada

Otwarty Przemysł

Etnośląskie+

Tu byłam. Joanna

trasy „Śladami rodów przemysłowych”. Ścieżka *Tu byłam. Joanna* była pierwszą na trasie, a dotyczyła życia i działalności „Matki Przemysłu”, czyli Joanny Schaffgotsch von Schomberg-Godulla z domu Grycik.

W programie mini-festiwalu znalazły się debaty z udziałem ekspertów z zakresu historii, literatury czy muzyki, pokazy filmów, questing i wycieczki po Rudzie Śląskiej, a także wycieczka biegowa.

Wydarzeniom towarzyszyła premiera komiksu *Joanna i spółka*, który stworzyło sześciu artystów z województwa śląskiego. Komiks jest dostępny w INDU sklepie.

Ochrona Dziedzictwa (odbioru prac, Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami, Dobra Kultury Współczesnej)

Ochrona dziedzictwa

Regionalny Instytut Kultury aktywnie włącza się w różnorodne działania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego regionu. Wśród licznych aktywności Instytutu w tym zakresie warto wymienić m.in. udział w odbiorach prac dotowanych z budżetu Województwa Śląskiego. Pracownicy Instytutu pełnią rolę ekspertów w czasie odbiorów dotowanych prac, uczestniczą także w komisjach, wydają opinie i ekspertyzy związane z utrzymaniem i zachowywaniem zabytków. Czynnie monitorują prace konserwatorskie oraz roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Ponadto dział Centrum Dziedzictwa zainicjował stworzenie katalogu pod nazwą Dobra Kultury Współczesnej. Są to wytyczne do wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego, które docelowo mają objąć 39 obiektów.

Działania związane z ochroną dziedzictwa obejmują także wygłaszane przez pracowników Instytutu wykłady i udział w przedsięwzięciach naukowych dotyczących tematyki.

Otwarty Przemysł

W ramach działań mających na celu popularyzację dziedzictwa zainicjowano cykl wycieczek pod hasłem Otwarty Przemysł. Celem działania jest udostępnienie do zwiedzania obiektów przemysłowych na terenie

województwa śląskiego. Na terenie na co dzień niedostępnych zakładów zorganizowane zostały wycieczki z przewodnikiem, który szczegółowo opowiadał o historii i teraźniejszości poszczególnych obiektów. Wycieczki zorganizowano w następujących terminach:

W dniu 26 października odbyła się wycieczka na teren zakładu Grupy Kapitałowej FASING S.A. w Katowicach, w dniu 27 października odbyła się wycieczka na terenie Kopalni „Bobrek – Piekary” Ruch Bobrek w Bytomiu, 24 listopada odbyła się wycieczka na teren zakładu szybu „Pułaski” kopalni „Wieczorek” w Katowicach, a 15 grudnia odbyła się wycieczka na teren zakładu szybu „Poniatowski” kopalni „Wieczorek” w Katowicach.

rozdział 6

Przestrzeń promowania kultury

**polubień na
Facebook'u**

**1249
nowych polubień
od początku
2018 roku**

Europejskie Dni Dziedzictwa

Europejskie Dni Dziedzictwa to wspólna inicjatywa Rady Europy i Unii Europejskiej, mająca na celu promowanie zabytków. W projekcie uczestniczą wszystkie państwa członkowskie Rady Europy, w tym także Polska, która włączyła się do akcji w 1993 roku.

W organizację działań związanych z obchodami EDD włączył się po raz kolejny Regionalny Instytut Kultury w Katowicach.

W 26. edycji EDD (8 września) RIK udostępnił zwiedzającym 8 obiektów fortecznych oraz jeden obiekt techniczny – młyn Wincentego Reszki w Piekarach Śląskich. Obiekty zostały podzielone na trzy strefy tematyczne dostosowane do różnych potrzeb i oczekiwań odbiorców.

I STREFA – EKSPLOZJA WRAŻEŃ przeznaczona była dla ludzi o mocnych nerwach. W tej strefie możliwy był przejazd wozami bojowymi SKOT i KRAZ, a zwolennicy gier i łamigłówek mogli się sprawdzić w escape roomie zlokalizowanym w polskim schronie bojowym z 1936 r. w Chorzowie przy ul. Katowickiej. Kumulacja wydarzeń dla tej strefy miała miejsce w Bytomiu-Miechowicach, gdzie w niemieckim podziemnym schronie przeciwlotniczym z 1942 r. odwiedzający mogli wczuć się w realia wydarzeń ze stycznia 1945 r., dzięki przygotowanej na bardzo wysokim poziomie prezentacji multimedialnej i fotograficznej, upamiętniającej wydarzenia ze stycznia 1945 roku. W Miechowicach pokazy zaprezentowały, m.in. Policja z Bytomia, Grupa Edukacyjno-Historyczna Oberschlesien. Dużym zainteresowaniem cieszył się przejazd wozami bojowymi SKOT i KRAZ. W tej strefie nie zabrakło małej sztuki teatralnej odbywającej się na ulicy pomiędzy dwoma obiektami w Piekarach Śląskich Dąbrowce Wielkiej – spektakl-gra „Jedna mąka” w wykonaniu Lufciku na korbkę.

W II STREFIE – REKONESANS udostępnione zostały cztery obiekty do zwiedzania. Były to dwa polskie schrony z 1936 r. w Chorzowie i Piekarach Śląskich. Pierwszy to schron dowodzenia, drugi to schron bojowy.

Ostatnia III strefa – KANTYNA była przewidziana była dla rodzin z dziećmi, które jako środek lokomocji wykorzystwały np. rower. Główną rolę zagrał niezwykle obiekt o przepięknej lokalizacji – polski ciężki schron

bojowy z 1936 w Chorzowie-Maciejowicach. Oprócz zwiedzania obiektu można tu było zwyczajnie odpocząć, podziwiając walory przyrodnicze, baigniska i rozlewiska wody zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Żabie Doły”. Można było przysiąść na leżaku i napić się kawy lub herbaty.

Wieczór obchodów EDD zakończyło letnie kino w KANTYNIE w Maciejkowicach. Zaprezentowano film *Walkiria* (2008) w reż. B. Singera.

Inicjatywa cieszyła się dużą popularnością, a udostępnione obiekty były tłumnie odwiedzane.

7 grudnia 2018 roku w Warszawie podczas uroczystej gali przedstawiciele Narodowego Instytutu Dziedzictwa wręczyli wyróżnienia dla organizatorów najciekawszych wydarzeń w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Regionalny Instytut Kultury w Katowicach został wyróżniony za „Noc Schronów”.

Do you speak gödka?

Do you speak gödka? to festiwal ślōnskij gödki, który premierowo odbył się w kwietniu 2018 roku i został zorganizowany przez Regionalny Instytut Kultury w Katowicach.

Od kilku lat można zaobserwować rosnącą obecność godki w literaturze, muzyce, teatrze, działalności społecznej i gospodarczej oraz w wielu innych obszarach życia. Dynamika i wielość tych zdarzeń sprawiły, że część z nich pojawia się i znika niepostrzeżenie, a to, co dla gödki najistotniejsze pozostaje nieuchwytnie.

I edycja festiwalu rozpoczęła systematyczne, coroczne podsumowanie najbardziej aktualnych wydarzeń związanych z tym obszarem oraz stworzyła przestrzeń do wymiany poglądów i refleksji nad jej fenomenem. W programie można było znaleźć debatę oksfordzką, konferencję naukową, escape room po śląsku, panele dyskusyjne, pokazy filmowe, warsztaty, czytanie performatywne i wiele innych. Gośćmi Festiwalu były m.in. osoby: Mirosław Neinert, Grzegorz Płonka, profesor Andrzej Gwóźdź, profesor Zbigniew Kadłubek, Klaudia Rokseła, profesor Jolanta Tambor.

Współorganizatorami wydarzenia byli: Instytucja Filmowa „Silesia Film”, Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach, Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego. Wśród partnerów można było

znaleźć Imago PR, Pro Loquela Silesiana, Kawiarnię Fotograficzną. Ambasadorem Festiwalu został Rubens był z Bytomia.

Regionalny Informator Kulturalny

„Regionalny Informator Kulturalny”, ukazujący się nieprzerwanie od października 2017 roku, jest kwartalnikiem wydawanym przez Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, gromadzącym zarówno teksty i wywiady młodych reporterów, jak i artykuły pisarzy, poetów i artystów, którzy zdobyli już uznaną pozycję w dyskursie kultury regionalnej i ponadregionalnej. Warto dodać, że kwartalnik nie ogranicza się li tylko, w zgodzie z tytułem, do funkcji informacyjnej, ale aspiruje do bycia opiniotwórczym, poprzez publikację tematów, które – w przekonaniu redakcji – stanowią będąc zaczątkiem do dyskusji o nowym, lepszym Śląsku. Ambicją periodyku jest bycie nośnikiem informacji ze świata śląskiej kultury. Pismo ma przyczynić się do poszerzenia wiedzy czytelników przez relacjonowanie i komentowanie wydarzeń z życia kultury regionu wzbogaconych eseistyką, recenzjami i reportażami. Dodatkowo treść jest urozmaicona wywiadami z ciekawymi artystami ze Śląska.

Nakład „Regionalnego Informatora Kulturalnego” liczy 15 tys. egzemplarzy. Czasopismo jest dystrybuowane do instytucji kultury podlegających samorządowi Województwa Śląskiego oraz partnerskich ośrodków kultury, jak: Muzeum w Gliwicach, Pałac Kultury Zagłębia, czy też wybranych domów kultury regionu. Ponadto, od początku 2018 r., kwartalnik jest dostępny przy kasach Kolei Śląskich na dworcach w: Częstochowie, Katowicach, Gliwicach i Bielsku-Białej.

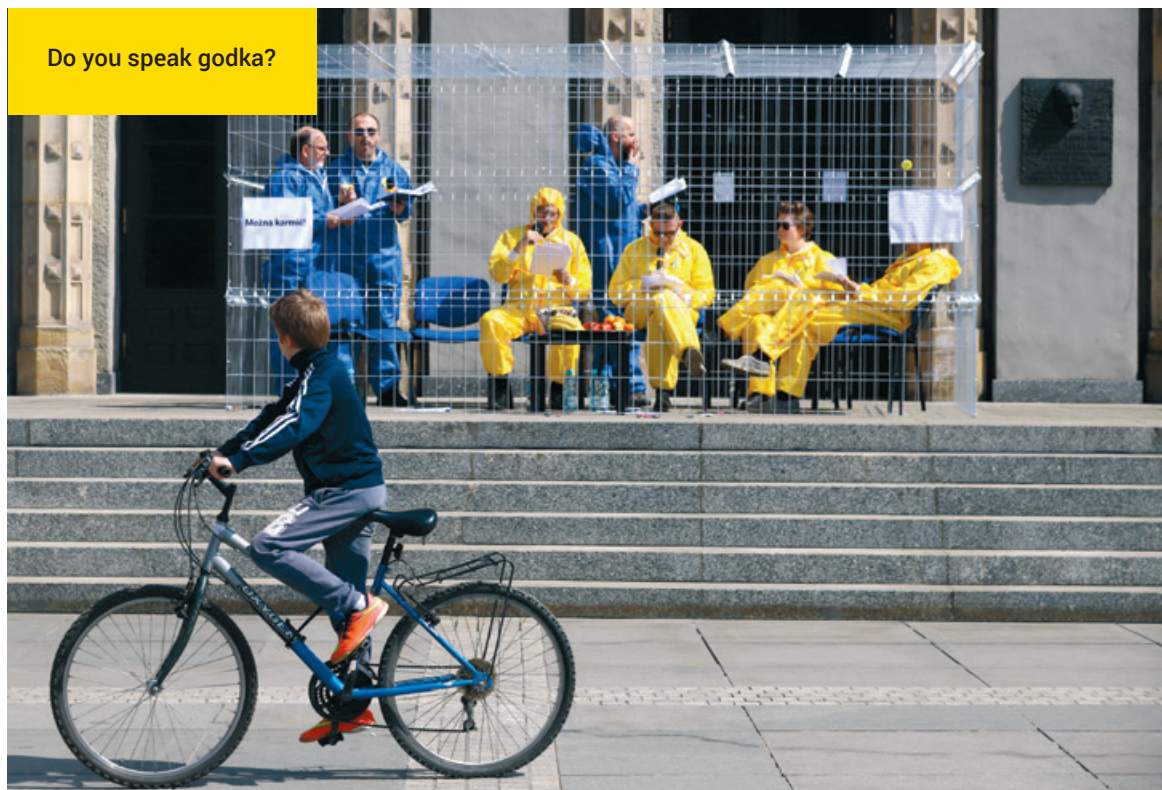
Do tej pory ukazało się 6 numerów czasopisma.

ROK ODRY

Sejmik Województwa Śląskiego w 2017 roku przyjął rezolucję ustanawiającą rok 2018 Rokiem Odry – Rzeki Pozytywnej Energii. Samorządowy Rok Rzeki Odry 2018 to inicjatywa, której celem było promowanie największej rzeki regionu jako ważnego elementu budowania potencjału gospodarczego, turystycznego i społecznego. Inicjatorom akcji zależało na realizacji wszelkich projektów związanych z przywróceniem Odry funkcji transportowych, współgrających

Do you speak godka?

EDD

Rok Odry

z inwestycjami przeciwpowodziowymi, prowadzonymi na rzece i jej dopływach. Równocześnie Odra stanowi dziedzictwo, które zachwyca pięknem przyrody i zabytków techniki infrastruktury wodnej. Obecnie Odra przede wszystkim jest impulsem rozwoju i współpracy regionów nadodrzańskich, stając się symbolem przepływającej przez nie pozytywnej energii.

W ramach szeroko zakrojonej promocji obchodów Roku Odry, na zlecenie RIK Katowice powstały materiały (tekstowe oraz audiowizualne), które zostały następnie zamieszczone na portalu ŚląskiBiznes.pl.

Ponadto przygotowano płytę „uOdro, nasza uOdro», na której zarejestrowano autorskie opracowania 12 ludowych pieśni zebranych przez prof. Adolfa Dygacza. Ich tematem przewodnim jest rzeka Odra. Są wśród

nich pieśni powszechne i zawodowe. Utwory zamieszczone na płycie zaaranżowane zostały z wykorzystaniem instrumentów elektronicznych i etnicznych.

Ponadto, w związku z obchodami Roku Rzeki Odry, RIK zaangażowany był w przygotowania do organizacji wspólnego posiedzenia komisji Sejmiku Województwa Śląskiego oraz Sejmiku Województwa Opolskiego dotyczącego Roku Odry, które odbyło się we wrześniu 2018.

**Zespół i platforma
ekspertów
wspierająca
sektor kultury,
samorządy
i twórców**

17

Wsparcie sektora kultury

Regionalny Instytut Kultury realizuje liczne działania adresowane do przedstawicieli sektora kultury. Są to zarówno aktywności sieciujące, szkoleniowe, jak i konsultacyjne.

RIK pełni w regionie rolę koordynatora działalności instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością kulturalno-społeczną, będąc zespołem i platformą ekspertów wspierających sektor kultury, samorządy i twórców. Instytut jest także ośrodkiem aktywności społecznej i obywatelskiej, starając się odpowiadać na aktualne potrzeby twórców i realizatorów kultury.

Pogotowie kulturalne

Pogotowie kulturalne to bezpłatna pomoc dla wszystkich osób aktywnych w sektorze kultury. Oferuje wsparcie dla twórców indywidualnych, organizacji pozarządowych, instytucji oraz środowiska akademickiego. Wnikliwie bada i analizuje potrzeby i problemy, aby znaleźć skuteczne rozwiązania. Pogotowie prowadzi Obserwatorium Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach i jest dostępne praktycznie każdego dnia pod numerem telefonu i mailowo, oferuje również indywidualne konsultacje. W 2018 roku przeprowadzono 293 godzin konsultacji (wewnętrznych i zewnętrznych) w różnych formach z 93 podmiotami.

Szkolenia i konferencje

Centrum Edukacji i Animacji organizuje szkolenia i konferencje dla szeroko rozumianego sektora kultury. W ofercie można znaleźć szkolenia zarówno dla administracji instytucji czy organizacji, których poprawne funkcjonowanie jest podstawą, jak i dla pracowników merytorycznych: animatorów, edukatorów, specjalistów ds. organizacji wydarzeń itp. Realizowane są także cykle szkoleniowe, jak na przykład Akademia Kadr Kultury, w której można przejść kompleksowy kurs umożliwiający poznanie tajników pracy w tej dziedzinie. Instytut nie zapomina także o folklorze i w ostatnim czasie zorganizował Studium Ruchu Folklorystycznego, które skierowane było dla liderów zespołów regionalnych. W 2018 roku w szkoleniach i warsztatach udział wzięło niemal 600 osób.

**staży
zrealizowanych
w 2018 roku**

Forum Animatorów Kultury Województwa Śląskiego
Forum Animatorów Kultury Województwa Śląskiego to inicjatywa konsolidująca środowisko animatorów kultury w naszym regionie. Obserwatorium jest sekretariatem Forum, gdzie dba o przepływ informacji, koordynuje organizację kolejnych spotkań, które odbywają się wedle aktywności i zapotrzebowania członków grupy inicjatywnej. Priorytety i cele Forum to wymiana dobrych praktyk, integracja środowiska i edukacja. Forum jest kontynuacją idei spotkań animatorów kultury z terenu województwa śląskiego.

W 2018 roku odbyły się dwa spotkania w ramach FAKWŚ:

- W maju 2018 roku w ramach Jubileuszu 20-lecia Centrum Aktywności Lokalnej.
- W listopadzie 2018 roku w Domu Kultury Jaworzno Szczakowa, gdzie tematem była „Interdyscyplinarna Przestrzeń Kultury”. Znalazły się tu wystąpienia o wartości edukacji „Kolorowe podwórka. Mikro-rewitalizacja krok po kroku” oraz o idei oddolnej digitalizacji prowadzona przez Obserwatorium w projekcie MobiDIG Mobilne Centrum Digitalizacji. Nie zabrakło również wystąpień dotyczących specyfiki pracy w instytucjach kultury w Jaworznie.

DomKultury+

Dom Kultury+ to program Narodowego Centrum Kultury, którego celem jest poszerzenie dostępu do kultury, stworzenie warunków sprzyjających współpracy, komunikacji, pobudzenie aktywności obywatelskiej w przestrzeni kultury, wykreowanie warunków sprzyjających nowoczesnej edukacji kulturalnej i artystycznej.

Jednym z programów grantowych funkcjonujących w jego ramach jest Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne. Celem strategicznym tego programu jest inicjowanie działań służących wzmocnieniu zaangażowania domów kultury w życie społeczności lokalnej, odkrywaniu i rozwijaniu potencjału i kapitału kulturowego jej członków oraz kulturotwórczych zasobów społeczności.

Projekty w DK+ Inicjatywy Lokalne realizowane są w 2 etapach.

Etap I to Etap Diagnostyczny, w trakcie którego realizowana jest diagnoza społeczności lokalnej pod kątem jej *potencjału kulturotwórczego*.

Etap II to etap, w trakcie którego realizowanych jest od 3 do 7 projektów oddolnych inicjowanych przez społeczność lokalną przy współpracy z beneficjentem Programu.

Dział Obserwatorium, wyspecjalizowana komórka badawcza Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, oferuje wsparcie beneficjentów programu DK+ Inicjatywy Lokalne w trakcie realizacji I Etapu Diagnostycznego każdego projektu.

W 2018 roku podjęliśmy współpracę z Siemianowickim Centrum Kultury, wspierając ich już na etapie konsultacji wniosku grantowego, a także w trakcie realizacji projektu. Wspólnie z beneficjentem i animatorem z ramienia NCK wypracowaliśmy optymalne sposoby diagnozy społeczności lokalnej przy użyciu odpowiednich narzędzi badawczych oraz zrealizowaliśmy etap diagnostyczny, dostarczając rzetelnych danych, dzięki którym realizacja inicjatyw oddolnych ze społecznością lokalną stała się łatwiejsza. Do końca realizacji projektu służyliśmy konsultacją dla osób, które realizowały dalszą część projektu.

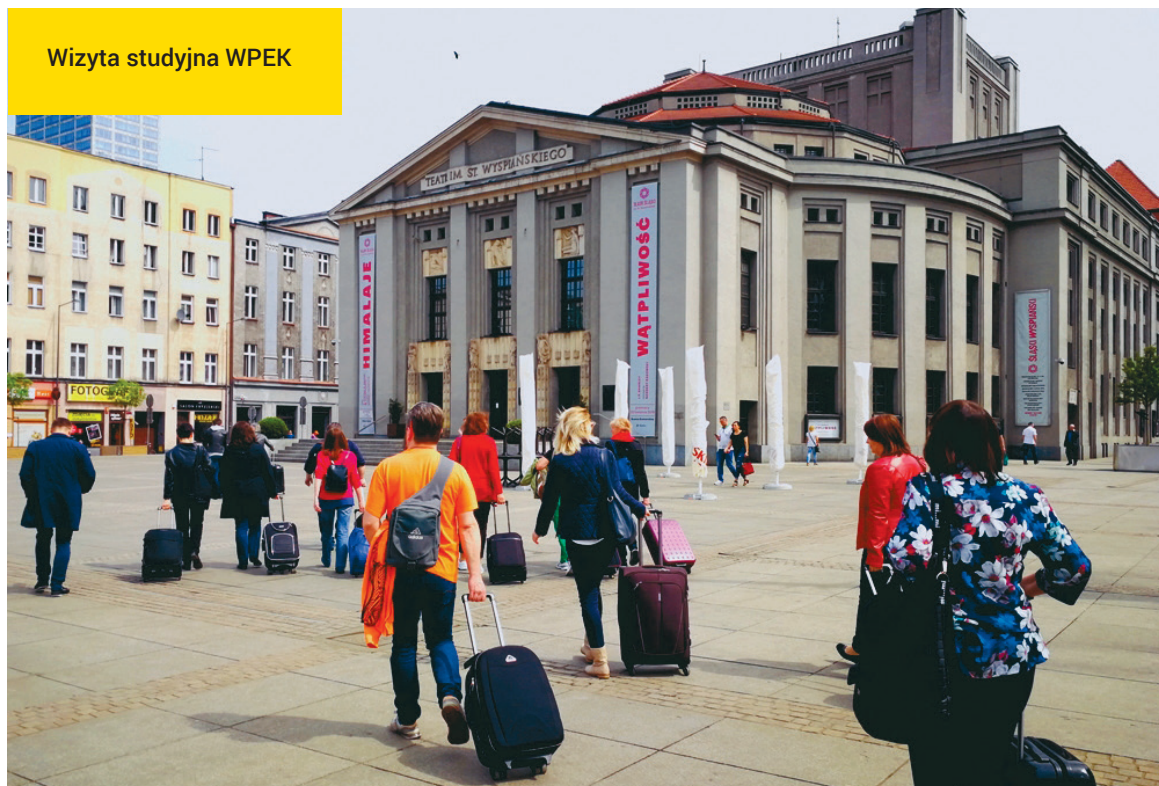
Wizyta studyjna Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej

Warszawski Program Edukacji Kulturalnej to narzędzie do zarządzania informacją o edukacji kulturalnej oraz sieć animatorów, nauczycieli i edukatorów w Warszawie. System skupia koordynatorów ze wszystkich dzielnic stolicy w szkołach, bibliotekach, domach kultury, organizacjach pozarządowych, teatrach, muzeach, przedsiębiorstwach i innych miejscach, gdzie realizowana jest edukacja kulturalna.

Instytut jako istotny podmiot edukacji kulturalnej został zaproszony do przygotowania i przeprowadzenia wizyty studyjnej w Katowicach dla 22 warszawskich koordynatorów WPEK. RIK Katowice został wybrany jako jedna z 4 instytucji z całej Polski (do kwietnia 2018 roku), by zrealizować taką wizytę. Celem działania było przybliżenie praktyk badawczych i sieciujących RIK w zakresie edukacji kulturalnej oraz prezentacja lokalnego potencjału kulturotwórczego. W ramach wizyty zespołu Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej zaplanowany został blok edukacyjno-warsztatowy pn. „Regionalny Instytut Kultury w Katowicach jako inkubator nowoczesnej edukacji

Wizyta studyjna WPEK

kulturowej”. Seminarium zrealizowano 24 kwietnia 2018 r. Blok edukacyjno-warsztatowy miał na celu: przedstawienie autorskiego dorobku badawczego edukacji kulturalnej i edukacji kulturowej Instytutu, przybliżenie koncepcji Instytutu jako inkubatora nowoczesnej edukacji kulturowej, a także zaprezentowanie efektów i metodyki modelu nauczyciela jako realizatora edukacji kulturowej. W przestrzeni badawczej kluczowe było przedstawienie procesu diagnozy jako nieodłącznego elementu budowania logiki koncepcji Instytutu jako inkubatora nowoczesnej edukacji kulturowej, ze szczególnym wskazaniem ciągu przyczynowo-skutkowego realizacji poszczególnych projektów badawczych kształtujących realne wdrożenia i ich koncepcje. Kluczowe w koncepcji Instytutu jest otwarcie na różnorodne środowiska zajmujące się procesami badawczymi oraz wdrożeniami na rzecz nauczycieli i edukatorów – od odbiorców ich działań (dzieci, rodzice, uczestnicy wydarzeń), przez realizatorów (nauczyciele, edukatorzy), zarządzających (dyrektorzy instytucji oświatowych i kulturalnych, samorządy i ich przedstawiciele), aż po wszystkich zainteresowanych. Dzięki takiej postawie Instytutowi udaje się połączyć różnorodne potencjały, które realnie wpływają na atrakcyjność i efektywność proponowanych rozwiązań. Działania skutkują szeregiem dobrych praktyk łączących owe potencjały w postaci oddolnych projektów edukacji kulturowej. Ostatnim blokiem edukacyjno-warsztatowym było seminarium warsztatowe wokół modelowych postaw nauczycieli realizujących działania edukacji kulturowej i kulturalnej. Warsztat inspirowany był publikacją Instytutu „W poszukiwaniu modeli edukacji kulturowej – aktywność nauczycieli i jej uwarunkowania w przestrzeni edukacji formalnej”. Seminarium warsztatowe prowadzone było przez doktor Agatę Cabałę. Podczas wizyty przedstawiciele WPEK mieli okazję poznać różnorodne metody pracy edukatorów w instytucjach: Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej, Muzeum Śląskie, NOSPR, Kopalnia Guido, Katowice Miasto Ogrodów. Wizyta to także spacer diagnostyczne w m.in.: katowickiej Strefie Kultury i dzielnicy Nikiszowiec w Katowicach. Podczas rozmów ewaluacyjnych uczestnicy podkreślali zauważone bogactwo kulturowe regionu i wysoki standard pracy

edukatorów kulturowych oraz właściwie dostosowany program wizyty.

Jubileusz CAL

W 2003 roku RIK (jeszcze jako ROK Katowice) rozpoczął współpracę z Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL w Warszawie, rozpoczynając pierwszą edycję rocznego szkolenia „Dom Kultury jako Centrum Aktywności Lokalnej” (wyjazdowe szkolenia dla dyrektorów i pracowników instytucji kultury z naszego województwa). Szkolenie to zmieniło radykalnie perspektywę prowadzenia działalności w instytucjach kultury województwa. Województwo śląskie stało się tym samym jedynym, które na tak szeroką skalę wprowadziło metodę CAL w kulturze (metoda ta była wprowadzona w całej Polsce, jednak tylko w przestrzeni opieki społecznej).

W 2018 roku CAL obchodził swoje 20-lecie, w tym 15 lat we współpracy z ROK i RIK. Jubileusz odbył się 30 maja 2018 roku. W czasie wydarzenia zrealizowano konferencję – Śląską Debatę Jubileuszową CAL z okazji 20-lecia CAL. W programie konferencji znalazły się wystąpienia Dyrektora RIK Adama Pastucha, dr Łucji Ginko, prof. dra hab. Bohdana Skrzypczaka – Prezesa CAL, w studiach przypadków wypowiedzi: Agata Lisowicz-Wala (Dyrektor GOK w Suszcu), Michał Skiba (Wicedyrektor MOK w Mysłowicach), Aleksandra Krzyżanowska, Joanna Radzik, Alina Łosikowska (MDK Batory). Ponadto warsztaty poprowadziły Teresa Janowska i Iwona Kusak z Zarządu CAL-a.

Sesja Konserwatorska

22 października 2018 odbyła się sesja konserwatorska, wydarzenie które corocznie organizowane jest przez Regionalny Instytut Kultury w Katowicach (wcześniej przez Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego) we współpracy ze Śląskim Wojewódzkim Konserwatorium Zabytków. Tematem przewodnim i tytułem sesji w 2018 roku był „Transport”. W czasie sesji odbyła się uroczystość wręczenia nagród Marszałka Województwa Śląskiego „Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie konserwacji zabytków” oraz promocja kolejnego, dziesiątego już tomu „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Śląskiego”.

Park Kulturowy / Konferencja

W ramach działań mających na celu popularyzację dziedzictwa kulturowego, w dniu 3 października odbyła się konferencja „Parki Kulturowe w praktyce. Szanse i zagrożenia”. Konferencja miała na celu przybliżenie procesu tworzenia i późniejszego funkcjonowania parków kulturowych. Do udziału w konferencji zaproszeni zostali przedstawiciele Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz gmin na terenie których istnieją lub planowane są parki kulturowe (Kraków, Brzeg, Tarnowskie Góry, Rybnik, Dąbrowa Górnicza, Ruda Śląska).

Organizacja konferencji była częścią działań prowadzonych przez Instytut we współpracy z miastem Ruda Śląska. W związku z intencją władarzy miasta, których celem jest stworzenie na terenie Rudy Śląskiej parku kulturowego w 2018 roku prowadzone były prace konsultacyjne. RIK został zaangażowany jako podwykonawca działań dla miasta Ruda Śląska. Na rok 2019 zaplanowany został proces warsztato-sieciujący dla interesariuszy parku oraz proces integrujący dla mieszkańców i liderów lokalnych.

Staże

Regionalny Instytut Kultury współpracuje z Narodowym Centrum Kultury w ramach programu „Staże w instytucjach kultury”, dając możliwość zdobycia pierwszego doświadczenia w pracy w instytucji kultury. Staże realizowane są w różnych działach, dzięki czemu oferta RIK jest szeroka i mogą wziąć w niej udział zarówno osoby z wykształceniem technicznym (np. informatycy), administracyjnymi, jak i kulturalno-artystycznym. W 2018 roku Instytut gościł 11 stażystów (z programu NCK), a także współpracował z 6 osobami w ramach innych projektów (wolontariat, staż, praktyka).

Od wielu lat Instytut tworzy autorski projekt wolontariacki przy Teatralnej Maszynie Pszczyna pt. Maszynownia Ćwiczenia Wszechstronne. To kompleksowy program wolontariacki, który na pierwszym etapie wyłania koordynatora wolontariatu (osobę bardziej doświadczoną), a następnie otwiera nabór na pozostałych wolontariuszy. Każdemu z nich oferowana jest praca przy festiwalu teatralnym, obejmująca pracę przy organizacji widowni i obsłudze technicznej. Wolontariusze mają zapewniony nocleg oraz ciepły

posiłek. Dla maszynistów zawsze przygotowujemy warsztaty, poszerzające ich wiedzę z zakresu działalności kulturalnej, a także konsultacja w Pogotowiu Kulturalnym z zakresu wiedzy o finansowaniu i organizowaniu przedsięwzięć kulturalnych. Na zakończenie każdy z nich otrzymuje certyfikat potwierdzający wkład w organizację wydarzenia.

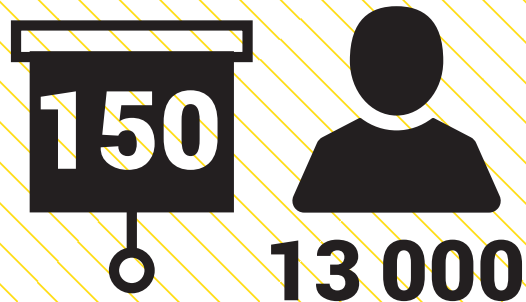

rozdział 8

Miejsce spotkań i dialogu

wydarzenia organizowane

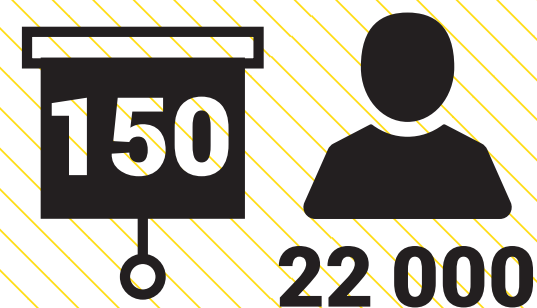
GLAM

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach wraz ze Stowarzyszeniem Wikimedia Polska zorganizowało bezpłatne warsztaty w ramach projektu GLAM-Wiki Polska (anglojęzyczny skrót Galleries, Libraries, Archives and Museums). Warsztaty dla pracowników muzeów, galerii, archiwów, bibliotek odbyły się 8 października w Regionalnym Instytucie Kultury w Katowicach.

Celem projektu i warsztatów jest poszerzenie zasobów Wikipedii o dokładniejsze i wiarygodne informacje na temat dzieł i obiektów, a także wzbogacenie materiału ilustrującego hasła związane z dziedzictwem kulturowym naszego regionu. Podczas spotkania przedstawione zostały polskie projekty współpracy muzeów i instytucji kultury z Wikimedią (m.in. z Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Miasta Łodzi oraz Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie). Omówiono zasady i praktyczne metody udostępniania wybranych materiałów ilustracyjnych w bibliotece multimedialnej Wikimedia Commons oraz metody pozwalające sprawdzić wykorzystanie udostępnionych plików przez użytkowników Wikipedii. Częścią spotkania był także warsztat, w czasie którego uczestnicy poznali metody i schemat wprowadzania danych.

Polifonie

Polifonie to cykl spotkań i dyskusji z przedstawicielami polskiej kultury i sztuki oraz młodymi artystami debiutującymi w tej sferze. W czasie organizowanych przez Instytut spotkań prezentowane są sylwetki wybitnych twórców i artystów, a publiczność może z nimi dyskutować, poznając lepiej ich drogę i twórczość. W ramach Polifonii w Instytucie gościli m.in.: Szczepan Twardoch, Marta Fox, Krystian Lupa, Jan P. Matuszyński, Paweł Maślona, Olgierd Łukaszewicz, Paweł Łoziński, Rafał Olbiński, Adam Zagajewski, Jan Hartman, Tadeusz Woźniak, Joanna Rawik, Wojciech

wydarzenia współorganizowane

Spis wydawnictw

PUBLIKACJE RIK

1. „Kultura w województwie śląskim – raport wskaźnikowy 2016 – 2018”, opracowanie własne, Katowice 2018
2. „Czas niezwykły. Obrzędowość doroczna na Górnym Śląsku”, Aleksander Lysko, Robert Garstka, Katowice 2018
3. „Edukacja kulturowa. Obserwatorium”, pod red. Macieja Zygmunta, Katowice 2018
4. „Kolorowe podwórka. Mikro-rewitalizacja krok po kroku”, praca zbiorowa, Katowice 2018
5. „Tajemnice Czeladzkich Kapliczek”, Robert Garstka, Katowice 2018
6. „Tak, Pałac!”, pod red. Anny Syski, Dąbrowa Górnicza 2018
7. „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Śląskiego – transport”, pod red. Ireny Kontny, T. 10, Katowice 2018
8. „Ulica Senatorska”, folder, praca zbiorowa, Katowice 2018
9. „Świerklaniecka Kompozycja Krajobrazowa”, folder, praca zbiorowa, Katowice 2018
10. „Rzeka niepokorna. Saga cieszyńska”, Andrzej Niedoba, Katowice 2018
11. „Przewodnik po Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego”, Katowice 2018
12. „Joanna i spółka”, komiks, praca zbiorowa, Katowice 2018
13. „Kościół ewangelicki w Katowicach”, folder, Katowice 2018
14. „Forum Regionalne. Między Małopolską a Górnym Śląskiem”, publikacja pokonferencyjna, Katowice 2018
15. „Wichajster” – jednodniówka na INDUSTRIADĘ, Katowice 2018
16. „Filmowe przestrzenie Górnego Śląska”, red. Andrzej Gwóźdź, Katowice 2018
17. „Wiadomości konserwatorskie województwa śląskiego. Układy zieleni” t. 11 – SCDK

NUMERY KWARTALNIKA FABRYKA SILESIA 4

NUMERY REGIONALNEGO INFORMATORA KULTURALNEGO 4

PŁYTY DVD/CD

1. Grzegorz Płonka „uOdro nasza, uOdro”
2. Płyta zespołu Krzikopa – partnerstwo
3. Joanna Piszczelok „Chamber works – Mikołaj Górecki” – partnerstwo.
4. Grzegorz Płonka „Vox ex Silesia” – oficjalna premiera 2019

INNE

1. Cykl I audycji video „Szlakiem rodów przemysłowych” – 10 odcinków – produkcja TVT Rybnik
2. Cykl II audycji video „Szlakiem rodów przemysłowych” – 6 odcinków – produkcja TVT Rybnik
3. Audycje (artykuł + materiał video) na portalu slaskibiznes.pl – 4 materiały – promocja Roku Odry

PUBLIKACJE WE WSPÓŁPRACY

1. Antologia Poezji Dziecięcej 2018/2019 t. XV – współpraca ze Szkołą Podstawową nr 30 w Zabrze
2. Folder okolicznościowy „110 lat Chóru Mieszanego Lutnia w Chorzowie” – we współpracy ze Śląskim Związkiem Chórów i Orkiestr
3. Katalog poplenerowej wystawy „Sielskie klimaty” – we współpracy z Zespołem Szkół Plastycznych w Katowicach
4. Katalog wystawy „Droga do Niepodległej. Listopad 1918 w Zagłębiu Dąbrowskim” – we współpracy z Pałacem Schoena Muzeum w Sosnowcu
5. Śpiewnik „I Śląski Tabor. Ze starych heftów zespołu folklorystycznego Mrzanki z Ornontowic”, współwydane z ARTeria Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach

ZDJĘCIA:

Strona 10 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

Strona 16 i 17 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

Strona 18: zdjęcia numer 1, 3, 5 archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Tomasz Makula / zdjęcia numer 2, 4, archiwum Zamek Cieszyn, fot. Rafał Soliński

Strona 21 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Zuzanna Bernacka

Strona 25 – zdjęcie numer 1: archiwum Muzeum Miejskiego w Tychach, zdjęcie numer 2: archiwum Jurajskiej Spiżarni, zdjęcie numer 3: archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Tomasz Makula, zdjęcie numer 4: archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Paweł Siodłok

Strona 30 – zdjęcia numer 1 i 2: archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, zdjęcia numer 3, 4 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Paweł Siodłok, zdjęcie numer 5 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Tomasz Makula

Strona 35 – zdjęcia numer 1, 4 i 5 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Tomasz Makula, zdjęcia numer 2 i 3 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Robert Garstka

Strona 42 – archiwum Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, fot. Radosław Kaźmierczak

Strona 43 – zdjęcia numer 1 i 3 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Aleksandra Rygus, zdjęcie numer 2 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, zdjęcie numer 4 archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Irena Kontny, zdjęcie 5 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Martyna Walker

Strona 44 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

Strona 50 – zdjęcia numer 1 i 2 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach, fot. Davido, zdjęcia numer 3, 4 i 5 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

Strona 56 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

Strona 59 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

Strona 63 – archiwum Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

WYDAWCA:

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach

OPRACOWANIE TEKSTÓW I REDAKCJA:

Hanna Kostrzewska

Marta Rosół

GRAFIKA I SKŁAD:

Katarzyna Wolny

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach

ulica Teatralna 4

40-003 Katowice

Katowice, 2018

www.rik.katowice.pl

Regionalny Instytut Kultury
w Katowicach jest instytucją
kultury Samorządu
Województwa Śląskiego.